

Lapunk példányonkénti árusításának teljes bevétele az aradi Kossuth-szoboré.

Tizenhatodik évfolyam. 245-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetértés
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 22.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 22.

ELŐFIZETÉS

HELYTREN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VEJELÉS:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

HIRDELÉS:
6-hatvan post. sor egyszer 20 fill.
minden levélhez 16 fill.

Árnyék ára 40 fill.

Arad, 1901.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, október 25.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vendégek: Okulás.
- A képviselőház megalakulása.
- As aradi kulturpalota.
- As új koronák.
- Tizza István és a bíhari gentry.
- Változások as aradi iskolákban.
- Hivatalvesztésre ítelt városi tisztviselő.
- Elfogott világhírű betörő.
- A soproni bankbukás.
- A király Budapesten.
- Titokzatos öngyilkosság.
- Regény-Csarnok: A karvalyek vére. Írta: Theuriel André.

Okulás.

Budapest, október 24.

A törvénynek az államban főcélja abban összpontosul, hogy az eszményi igaznak megközelítésére törekedve, érvényesülésre iparkodjék juttatni azon jogok uralmát, melyek az embert a közéletben természetsszerűleg megilletik s a melyek által egyeseknek úgy, mint testületeknek egymás közötti érintkezésükben jogköre megállapíttatik.

Eletre való jó törvény azonban csak úgy létesülhet, hogy ha a törvényhozó a törvény alkotásnál az eszményi jót és igazat tüzi ki ugyan megközelítendő célul, de másfelől lelkiismeretesen, gyakorlatias érzéssel s a legapróbb részletekre kiterjeszkedő vizsgaszemekkel mérlegeli magát az életet, az életnek mind azon változásait és jelenségeit, melyek a megalkotandó törvénynek érvényesülésére s a mindennapi életre kiható erejének fokozására, vagy megszüntetésére befolyást gyakorolhatnak. Mert különben igen könnyen megeshetik, hogy a legeszményibb célzattal alkotott törvények az életben a legrosszabb törvények lehetnek s nemcsak, hogy a célt, a fenforgó rossznak kiirtását el nem érik, hanem igen könnyen újabb rosszakat teremthetnek.

Alig van az állami életnek olyan tere, melyen a törvényhozás nehezebb feladat előtt állana, mint amilyen a népképviselői jog megállapítása és gyakorlásának meghatározása. S ha ez általában is nehéz feladat, mennyire nehéz ez Magyarországon, a hol nemcsak nemzetiség, hanem műveltség, különösen pedig politikai érettség tekintetében oly rikitó végletek érintkeznek egymással aránylag kis területeken, egy-egy választó kerületben is.

Maga a választói jog két élű fegyver; javít vagy ront a szerint, a mint a nép politikai érettségi fokához helyesen, vagy helytelenül van alkalmazva. Az éles esz-

köz gyakorlott munkás kézben hasznos szerszám, éretlen gyermeknél kárhózas lehet.

Oly államban, melynek népe egészben vagy tekintélyes részében a politikai érettségnek alacsony fokán áll, a bölcs törvényhozónak feletto óvatosságnak kell lenni a választói jogosultság megállapításában; s miután az nem kivihető, hogy a műveltség és politikai érettség fokozatához mérten ugyan egy országban, Péternek megadassék a választói jog, Pálnak ellenben nem, a törvényhozásnak különös figyelemmel kell lennie arra, hogy a dolog természetében rejlő, ezen nehéz helyzetben is kellő óvszerek érvényesülésének útját a káros elvi tekintetekből el ne zárja.

Bizton állitható fel a tétel, hogy ily államban a törvényhozóknak különösen óvakodnia kell attól, hogy az értelmiségnek befolyása a köznépre meggyengíttessék, vagy éppen megsemmisíttessék, különösen annak az értelmiségnek, mely a néppel hivatásszerűen állandó összeköttetésben van, annak természetes vezetője s irányítója.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a képviselőválasztásoknak egyik leghathatósabb és legnehezebben ellensúlyozható és legkártékonyabb eszköze az izgatás; és minden tekintetben legveszedelmesebb, mert a lelkiismeretlenség él vele és az értelmetlen nép vad indulatára támaszkodik általa.

A most lefolyt választások, sajnos, a népképviselői jog gyakorlásának nagyon sok torzképét mutatták fel ott, ahol az indulatokra és értelmetlenségre támaszkodó izgatás folytán az urna környéke vérengzés színhelyévé aljasított. Igen sok helyen, ahol épen vért nem is kívánt ama bizonyos „legszebb jog“, az elrejtés, halálos fenyegetés, felgyújtással ijesztgetés volt a nemes jog csunya fegyvere és a mandátum osztogató erő s azt lehet mondani, hogy a lefolyt választások alatt az ország egyik fele valóságosan gyűlöletes harcban volt a másik felével; s ezt nem ama bizonyos pénz okozta, hanem az izgatás s hogy ez, ezen alkalommal így volt, abban bizonyára nagyrésze volt annak, hogy a néppel együtt élő, ahhoz legkönnyebben hozzátérő, a népet vezető értelmiség, a magyar községek jegyzői kara nem állt ott, ahol állnia lehetett és kellett volna: t. i. a nép élén; nem állott ott tekintélyével, iránytadó, mérsékelő befolyásával.

Es hogy ott nem állt, abban bizonyára részének kell lenni az új választási törvény illető intézkedéseinek, melyekből Magyarország jegyzői kara, helyesen vagy helytelenül, azt a következtetést vonta le, hogy neki a választási mozgalmak teréről vissza kell vonulnia. Tisztességérzetétől vezettetve, bizonynyal messzebb visszavonult, mint azt a törvény kívánta s a választások tisztaságának érdeke megengedhette volna. Ha ez így nem történik, a választási küzdelmek annyira bizonyosan nem fajultak volna el, mint amennyire elfajultak így. Ez a tény bizonyára egy tanulsága a lefolyt választásoknak.

(Sz.)

A képviselőház megalakulása.

(A munkarend és az indennapítás.)

— Az Aradi Közlöny indóttóljártól —

Budapest, október 24.

Pár nap még és a Sándor-utcai palota kapui újra megnyílnak, a törvényhozók egybesereglenek és megkezdik a tanácskozást az ország dolgaiban.

Azaz dehogya is kezdik meg mindjárt. Előbb a t. háznak meg kell alakulnia.

Ez nem is olyan egyszerű dolog, mint a milyennek látszik és nem is megy valami gyorsan, mert legalább négy ülésre van szükség, hogy a ház átessék a legelső formágon, és megválassza végleges tisztviselőit.

Az első szó a volt képviselőház háznagyáé, tehát Csávossy Béláé, aki üdvözli az egybegyűlt képviselőket és felszólítja a legidősebb képviselőt, hogy a korelnöki széket foglalja el.

Az 1896. évben, mikor a képviselőház első ülését tartotta, Madarász József a volt ház legidősebb tagja. De nem ő foglalta el a korelnöki széket, hanem Janicsáry Sándor. Mert a korelnöknak a feladata, hogy a képviselőház tagjait, az országgyűlés ünnepélyes megnyitása alkalmából a király elébe vezesse. Már pedig Madarász Józsefnek az az elve, hogy nem megy el a királyi palotába, mikor azon — feketesárga zászló leng.

Ezért nem vállalkozott a korelnöki funkciókra Madarász József a multkor és ezért nem vállalkozik rá az idén se, amikor megint csak ő a ház legöregebb tagja. Az idén azonban nem lesz Janicsáry Sándor, a ki a korelnöki székbe üljön. Sándor bácsi, az aga, a hogy a képviselői körökben hívják, mandátum nélkül maradt s így hát Fabiny Teofil volt igazságügyminiszterre, Madarász József után legidősebb képviselőre vár a feladat, hogy a korelnöki teendőket elvégezze.

A korelnök, elfoglalván helyét, felszólítja a hat legfiatalabb képviselőt, hogy végezzék a

korjegyzői teendőket, mindjárt megbizván egyet, hogy az első ülés jegyzőkönyvét vezesse, egyet hogy a kormányparti, egyet meg hogy az ellenzéki szónokokat jegyezze,

Azután pedig a korelnök felvstatja a miniszterelnök átiratát az országgyűlés egybehívásáról és a király részéről történendő ünnepélyes megnyitásának szertartásáról.

E fölolvásás után a korelnök felszólítja a ház tagjait, hogy az ünnepélyes megnyitásra jelenjenek meg a királyi várpalotában.

Ezzel vége is volna az első ülésnek, de előbb még a Kossuth-párt tesz egy kijelentést. Azt, hogy a magyar országgyűlés, a magyar nemzet törvényeinek megfelelően, csak ott nyitható meg, — a hol a törvényhozás ülészik. A párt tehát nem megy el a budavári palotába.

A multkor, 1896. november 25-én, Komjáthy Béla tette meg a Kossuth-párt nevében ezt az elvi kijelentést, a melyre báró Bánffy Dezső szólalt föl, mint a hogy az idén is kétségkívül fel fog szólalni Széll Kálmán miniszterelnök.

Ezzel véget ér az első ülés.

Megtörténvén a budavári palotában a megnyitás ünnepélyes aktusa, második ülését tartja meg a ház, ismét a legidősebb tag elnöklése mellett.

Ekkor újra felolvassák a Ház előtt a trónbeszédet, mint amely a válaszfelirat anyagát képezi.

Ezen a második ülésen történik meg a mandátumok bemutatása is.

A multor ezt a harmadik ülésre hagyták, bárha Péchy Tamás a Ház-szabályokból mutatta ki, hogy a megbízólevelek a második ülésen nyújtandók be. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök Péchy Tamás felfogása ellen nyilatkozott. És most kérdés: milyen módon fogják magyarázni a házeszabályokat most.

A harmadik ülésen történik meg az osztályok kisorsolása, majd a kilenc osztály megalakulása után negyedik ülésében választja meg a ház titkos szavazással az elnököt, az alelnököket, a jegyzőket és a háznagyot.

Csak erre foghat érdemleges munkába a ház, mindenekelőtt a különféle bizottságokat választván meg.

A főrendiházban valamivel gyorsabban megy a végleges megalakulás, mert annak elnökét és alelnökét tudvalevőleg kinevezi a király.

Az első bizottság, amely munkához lát, a felirati bizottság lesz s ez rövid időn belül a maga munkáját, a válaszfeliratot bemutatja a Háznak. Harmadnapra megkezdí a Ház a felirati vitát, amely a választások tisztaságára való tekintettel, ez idén aligha lesz hosszadalmasabb. A felirati vitát nyomon követi az 1902. évi állami költségvetés betérjesztése s annak a pénzügyi bizottsághoz való utalása, a mely aztán annak idején megkezdí a budget tárgyalását.

Miután azonban az idő sokkal rövidebb, semhogy az év végére a költségvetés elkészülhetne, a kormány indemnitást fog a Ház elé terjeszteni, melyet a pénzügyi bizottság erre vonatkozó jelentése után a plénum nyomban tárgyalás alá is vesz.

TÁVIRATOK.

Kihallgatás a királynál.

Budapest, október 24. Ő felsége hétfőn, e hó 28-án, nem ad kihallgatást, hanem a legközelebbi csütörtökön, e hó 31-én lesz.

A francia sztrájk.

St.-Etienne, október 24. A munkástörszén a gyűlés esti 10 óráig tartott. Elfogadtak egy napirendet, a mely szerint a Lensben tartott munkáskongresszus határozatait elfogadják és kifejezik azt a várakozást, hogy az autonóm egyesületek minden eszközzel támogatni fogják az általános sztrájkot.

Az aradi kulturpalota.

(Országos érdeklődés a zsűri iránt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

Az aradi ereklyemuseum, a tizenhárom vértanu panteonja, röviden: az aradi kulturpalota iránt széles ez országban mind általánosabb lesz az érdeklődés. Most már nemcsak építészek, mérnökök foglaloznak a kulturpalota pályaterveivel, hanem beleszóltak immár az esztétikusok is.

Az érdeklődés azonban nem annyira a pályaterv felé fordul, hanem a zsűri, a bírálóbizottság ítéloképessége felé koncentrálódik. Mindenképpen azt akarják kihámozni odafönt Pesten, hogy az aradi Kölcsey-egyesület, Arad város, Arad vármegye és az aradi mérnök- és építész-egyesület kiküldöttjeiből megalakult bírálóbizottság egytől-végig laikus, s hogy nagy veszedelem lesz abból, ha a mostani, laikusokból álló zsűri itéli oda valamelyik tervnek a pályadíjat. Azt kívánják, hogy Budapestről hozzunk be a zsűribé — művészbírókat, hogy „illetékes szakértők” is legyenek benne.

Ime itt adjuk azokat a rekriminációkat, melyek fővárosi lapokban harangoznak az aradi zsűri ellen.

A Budapesti Hírlap a következő levelet közli, melyet Scheer S. építő küldött be a laphoz:

Mélyen tisztelt szerkesztőség!

Bizonyosan van tudomása arról, hogy az aradi Kölcsey-egyesület föl akarja építtetni a tizenhárom aradi vértanu panteonját és az aradi ereklye-museumot. A tervek beszerzésére pályázatot hirdetett s e pályázat most szeptember elsején járt le. Huszonhat magyar építő pályázott. A Kölcsey-egyesület bíráló bizottságának tagjait majdnem kizárólag laikusokból választotta, három-négy mérnököt és építőmestert kivéve. Építőművészeink körében nagy kedvetlenséget keltett, hogy ennek a nagy zsűrinek alig van olyan tagja, a ki mint szakértő bírálhatná el a nagy anyagi és erkölcsi áldozatok árán készült terveket. Pedig ez a minimuma annak, a mit a pályázók elvárhatnak attól az egyesülettől, a melynek a fölhívására lelkesedéssel sorakoztak.

Én, a ki nem pályáztam, tudom, hogy színe-java ott van a legtehetségesebb fiatal építőinknek a pályázók sorában s a kik munkájukat csak oly bíró ítéloképek vethetik alá, a kit nagy tudásnál fogva építőink jobbjaikhoz számíthatunk. A Kölcsey-egyesület mellőzte a Képzőművészek egyesületét, a Magyar mérnök- és építész-egyesületet, mellőzte a Képzőművészeti társulatot, a melyek — ha fölszólitották volna rá — kiváló művészeket küldöttek volna a bírálóknak. Még nem késő gondoskodni, hogy illetékes szakértők is részt vegyenek a pályázat elbírálásában s ezzel

építőársaimnak, a magyar művészet harcosainak versenyében a pálmát a legjobbnak — művészbíró adja. Erre kérem én a Kölcsey-egyesületet — és a laikusokból álló igen tisztelt bíráló bizottságot.

Budapest, 1901. október 23-án. A tekintetes szerkesztőség készséges híve.

Scheer S. építő.

A Pesti Napló-ban az aradi kulturpalotával a következő cikk foglalozik, melyet Viharos (Gerő Ödön) írt:

„Nemcsak magam, hanem mások is, nem is egyszer, hanem minden adott alkalommal, azt hangoztattuk, hogy pályázat után csináltassák a nyilvános szobrokat és építtessék a középületeket. Azóta én is, mások is sok furaságot láttunk ezeknél a pályázatoknál. Annyit, hogy már szinte helyesebbnek tartjuk, ha a szobrokat és építészeket a munkával suba alatt bízzák meg. Az ilyen megbízás őszinte igazságtalanság, míg azoknak a pályázatoknak jórésze igazságtalan komédia. Az a megbízás legalább szabálytalanság, míg ez a pályázat szabályossággal büszkélkedő helytelenség. Am azért felzudulhat a számonkérés, emebbe nem kapaszkodhatik bele a rekrimináció. Még néhány igaztalan zsűri-ítélet, és maguk a művészek, is kénytelenek lesznek a pályázás rendszerét a pokol fenekére tessékélni.

Nem akarnám, hogy az aradi ereklyemuseum terveire kiírt pályázat szintén hozzájáruljon a pályázatellenes hangulat szításához. Nem akarnám már azért sem, mert az aradi vértanuk emlékét hirdető újabb emlékműhöz nem szabad másnak, csakis lelkesedésnek fűződnie. Eszeveszett dolog volna, ha az olyan szent kegyeletos mű körül zenebona támadna. Ha botrányt emlegetnének az elégedetlenek, s ha hibákat konstatálnának az objektív szemlélők. Ami könnyen megeshetik, ha a pályázat sorsát intézők nem fontolják meg, hogy a művészet dolgába kell beleszólniok, amikor akár így, akár amugy döntenek. A helyes ítéletükben nagy szerepe lehet a véletlennek, a helytelen ítéletükben nagy része juthat az elfogultságnak. Vajjon nem volna-e jó dolog, ha a véletlen és az elfogultság között megszólaltatnák a h z z á értést is. Még pedig a művészet hozzáértését. Ne csak a technikai tudás referáljon a bírálóknak a pályatervekről, hanem a technika, mint művészet is.

Mert jó lesz a pályabíróknak azt is megfontolniok, hogy az építészet nemcsak tudomány, hanem művészet is. És még inkább azt, hogy az építészet lehet tudomány, de nem szabad sablonokat másoló mesterségnek lennie. Kivált akkor, amikor országos emlékművet kell megalkotnia. Amikor nagy hangulatok kifejezője, nagy emlékek megörökítője. A szobrot sem rézöntő csinálja, az emlékművet se építőmester építse. A művészet magaslatáról kell az ilyen emlékmű-pályázatokat eldönteni, nem az elfogultságok alacsony közelségéből.

Nagy feladat vár Arad városára. Mójában van a pályázás veszett hírét visszaszerezni. Példát adhat a vidéknek, amelyben a művészi pályázatok sorsát elkeserítőn patriarkális módon szokták elütni. Ez a patriarkális elbánás a művészetnek semmibe vétele. Hány olyan ítélekezérről tudunk, amely gázolt a művészek önértékében! Még a vállvergetésnél is bántóbb az a műpártolás, amely a vidéki pályázatoknál divik. Ime Aradnak most módjában van a vidéket rátanítani a művészet megbecsülésére. És a fővárost is, ahol ugyancsak gyakran esik meg, hogy a művészet kérdéseit még nem is a dilettantizmus, hanem az abszolút hozzá-

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

nemértés intézi el. Meg vagyok róla győződve, hogy ezt az alkalmat nem fogja elszalasztani.

Ugy tudom, hogy huszonhét magyar építész vett részt az aradi ereklyemúzeum pályázatában. Művészek is, talán építőmesterek is. Modernek is, a történelmi stílokhöz ragaszkodók is; a magyar modernségért lelkesedők, de olyanok is, akik a magyar géniusznak művészetéhez való jussát tagadják. Az a pályázat több helyi érdekességnél. Aradon művészet küzd művészzel, művészi meggyőződés versenyez művészi tapasztalással, az egyéni fantázia az eklektikával. Ebben a versenyében nem dönthet a laikusoknak megszokottságban gyökerező ízlése, sem pedig a pusztai technikai tudás. Ez a verseny olyan korban folyik, amely just formál a sajátos művészi kifejezéshez. Amely föllázadt a megkövesedett és elméket megkövesítő hagyományok ellen. Az aradi pályázat része ennek a nagy küzdelemnek; ne avatkozzék a harcba más, csakis a művészet. A régi, a tradíciókon nevelt és az új az életből, a máért és holnapért való elkeseredésből fakadt művészet. Aradnak dicsőségére fog válni, ha úgy megbecsüli a művészetet, hogy órá magára bizza a verseny eldöntését. Ha nem őrzi meg, hogy akár a mesterség elvakultságának, akár pedig más befolyásnak, barátságának, sógorának a döntésben szerepe jusson. Arad nem tehet mást, csak azt, hogy fölszólítja a Mérnök- és Építészegyesületet, a Képzőművészek Egyesületét és a Képzőművészeti Társulatot, hogy küldjenek delegátusokat a bíráló-bizottságba. Ők referáljanak a laikusoknak és a költségvetéseket vizsgáló szakférfiaknak. Az ő szavuk adjon irányt. Meglehet, hogy ez az ő szavuk is csak az elfogultság szava lesz, de legalább a művészet elfogultságáé lesz. Ez is kárhözatos, de úgy kell lenni, hogy a művészet forradalmában a forrongók ellen maga a megtámadott régi művészet védekezzék, ne pedig a közönsége védelmezze meg. Bizonyosra veszem, hogy Arad megadja majd a jó példát azoknak, akik eddig országszerte a rossz példát hol adták, hol követték.

Ime, így hangzik a cikk.

Mint hogy ezek a sorok szinte vádképpen hangzanak az aradi bíráló-bizottság ellen, megkérdeztük *Varjassy Árpád* kir. tanfelügyelőt, a Kölcsey-egylet elnökét, aki maga is jónévű rajzoló és aki régebben pályatervével feltűnést keltett, ugyannyira, hogy a mikor a Kossuth-mauzóleumra pályázott, az ő pályatervét egy hírneves külföldi művésznek tartották. *Varjassy Árpád*, aki elnöke a bíráló-bizottság albizottságának is, a következőket mondotta munkatársunknak:

— Arad vármegye és Aradváros törvényhatóságai, a Kölcsey-egyesület, valamint az aradi mérnök- és építész-egylet kebeléből kiküldött nagybizottság a beérkezett pályaművek műszaki szempontból való megbirálása céljából saját kebeléből egy albizottságot küldött ki, mely albizottságnak én vagyok az elnöke. Az albizottság tagjai *Hegedűs László*, az arad-csanádi egyesült vasutak főmérnöke, *Virág Lajos*, Arad város főmérnöke, *Keller Izsó* kir. főmérnök, *Kocsis Lajos* műépítész, *Kévér Lajos* műépítész és *Neszner Aladár* okl. mérnök, fa- és fémipariskolai igazgató. Ez a névsor elég garancia arra nézve, hogy a pályatervék úgy műszaki, mint művészi szempontból helyesen fognak megbirálatni. Különbben is a múzeumok és könyvtárak országos felügyelősége föntartotta magának

azt a jogot, hogy a pályanyertes műveket múzeumi és könyvtári szempontokból felülbíralja.

A kiküldött albizottság javaslatát *indokoltan* fogja megtenni, amely indokolásból annak idején az összes pályázók meg fognak győzteni, hogy úgy a kiküldött albizottság, valamint a nagybizottság teljes részrehajlással hoznak döntést.

Meg lehetünk nyugodva tehát az aradi kulturpalota sorsa iránt. A fővárosi építő ama fölszólításának, hogy a bizottságba fővárosi művészbírák hívassanak meg, ugyan formailag sem lehetne eleget tenni, de ennek szükségességét eliminálja az a névsor, melyet *Varjassy Árpád* is fölsorolt.

Az albizottság és a nagybizottság tagjaiban mindenestre lesz annyi műzilis és tapintat, hogy kiválogassák azt a pályatervet, mely úgy művészi és műszaki, mint pénzügyi tekintetből legjobban megfelel a követelményeknek.

Az új korelnök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 24.

Két nap múlva megnyílik az új képviselőház. Szombaton lesz az első ülés. Mennyi új arc, mennyi gölya! Ha ugyan szabad ezt a „jogi” kifejezést a t. honatyákra alkalmazni. És mennyi félszeg mozdulat a Házban.

Mi még emlékezünk arra, hogy *Berzevics Albert*, a mikor még mint alig 25 éves ifjú lépett a parlamenti küzdőterre, olyan elfogultan lépett a terembe, hogy megbotlott a lépcsőn, s pirulva, zavartan nézett széjjel, észrevette-e valaki? Nem ártott ez neki. Azért mégis államtitkár, majd titkos tanácsos lett és szép parlamenti karriert csinált.

Első fellépése azt bizonyítja, hogy tisztelettel és őszinte respektussal lépett be a törvényhozó terembe. Azért is vitte fel az „excellenciás” címig. A tehetségéről nem is szólva.

Példát vehetnek az új honatyák tőle. S azért sohase is resteljenek a félszeg modorukat.

Hanem, hogy az *aga* nem lesz itt. A jó *Janicsár* Sándor, a kit *Mikszáth* Kálmán, svájci tengernagynak nevezett ki, az nagy kár. A jó *aga*. Egyik legkedvesebb, legkedélyesebb tagja volt a Háznak 20—25 esztendő óta. Be nagy drukokban volt az öreg, a mikor jó multkoriban (öt esztendeje lehet,) korelnökké avandzsirozott.

Az egész Házon csendes derű omlott el, a mikor az elnöki székben ijedt tekintettel kapkodott a jegyzetel után s nem egyszer elszólta magát.

— Tisztelt választópolgárok! — így kezdte az egyik szpicst.

Lón erre kacagás.

Erre még nagyobb zavarba jött az öreg. A mikor végre átadta a helyét *Szilágyi* Dezsőnek, akkora sóhaj még nem hangzott el a Sándor-utcai üvegtető alatt, mint ekkor. A megkönnyebbülés sóhaja volt ez.

Azért mégis megünnepelték. Nagyon természetesen. Mindenki szerette és mindenki örült azon, hogy az öregot ünnepelni lehet. A szabadelvűpárt diszkardot nyújtott át neki a képviselőház bizottsági termében. Az *aga* úgy meg volt hatva, hogy vagy hatszor mondotta kedves, recsegő hangján:

— Köszönöm! Nagyon köszönöm! Eljenek az én képviselőtársaim!

Csak *Mikszáth*, a jávithatatlan palóc nem volt megelégedve ekkor sem.

— Mert, hogy magyar kardot adtak neki! Tengernagyi diszkard kellett volna neki!

Es az öreg most fel se lépett. Erős a gyanu, hogy nem akart korelnökkösködni.

— Elnököljön a *Madarász*, de én nem.

Es most csakugyan az öreg *Madarász* korelnökkösködik. Azaz, dehogy most. Ó a tulajdonképi korelnök már vagy 15 esztendeje, de az öreg ur egyszer kimondotta, hogy ő addi, a míg Budán feketesárga zászló leng, nem korelnökkösködik. S ennél marad. A nagy emfasiszal kiejtett nyilatkozatait meglapsolják, megéltézik a szélbalon, s az öreg ezzel megelégszik. Nagy robogással, méltósággal lépegett le az elnöki lépcsőn s ezzel — megtette kötelességét.

Most aztán *Fabiny* Teofil volt igazságügy-miniszter, a szabadelvűpártnak eme tiszteletreméltó ősz alakja lesz a korelnök. Nem ujonc. Nem lesz megijedve. Sőt! Imponálni fog az elnöki székben, a hova beleillik. A protestáns egyházi gyűléseken szokta meg az elnökösködést.

Kevesen, csak a legbeavatottabbak tudják róla, hogy nem akart többé mandátumot vállalni. De mikor meghallotta, hogy *Kasics* Péter lép fel ellene, lement Sopronba és kijelentette, hogy nem engedi ki kezéből a szabadelvű zászlót.

Diadalra is vitte.

Megérdemli az egész Ház rokonszenvét.

Tisza István és a bihari gentry.

Arad, október 24.

Egy budapesti lap tarka krónikái közt meséli a következőket:

Biharországban forrong a gentry. Ez a közeposztály, a mely *Beöthy* Ödönt és *Tisza* Kálmánt adta a nemzetnek, valaha országos nevezetességre emelte a vármegyét. Napbarnított, büszke fajta, telve ősi virtussal és modern műveltséggel — ez volt a *Tisza* Kálmán legintimussabb és leghivebb gárdája.

De hát változnak az idők, a dusan termő dominiumok elsüppedtek a merkantilista-világ zavarosaiban és velük együtt enyészett el a gentry híres jelentősége is. Lappangva, észrevétlenül jött a változás, úgy, hogy mintha álmutból riasztotta volna fel az embereket ez a hír:

— *Tisza* Kálmán megbukott Nagyváradon!

Voltaképpen bizony nem *Tisza* Kálmán bukott meg, hanem a bihari gentry. A mint azt bizonyítja az alábbi kis történet is:

Évente egyszer löverseny van Nagyváradon. Hosszu évek óta legnagyobb ékessége ennek *Tisza István* gróf. Mert ez a könyvbuvó embernek látszó tudós a gyepen egyike a legjobb lovasoknak és urkocsisoknak. Valóságos univerzális tehetség. Délelőtt elnököl ármentesítő-társulatok ülésén, gazdasági egyesületben tart közgazdasági beszédeket, délután pedig megveri kardvívásban a vívómestereket és megelőzi a versenygyepen a többi urlovasokat.

Löverseny után régi szokás szerint gentrybál van a „Rózsabokor”-ban, vagy a „Bazár”-ban. *Tisza István* ott is kitesz magáért. De az idén . . . hej, az idén nagyon szomorú volt ennek a bálnak a lefolyása. A gentry most is megtette az előkészületeket a mulatságra, de a míg a szolgák a nagyterem parkettjét fényesítették a táncos talpak alá, addig a másik teremben, egy tizenhatteritkes banketre terített asztalt a pincérsereg.

Emberemlékezet óta ez volt az első lóverseny, a melyen nem vett részt Tisza István. De nemcsak nem vett részt, hanem tüntetőleg a szomszédos terembe hívta meg bizalmas vacsorára az ő grófi vendégeit.

A gentry tehát háborog és a haragot szítja még az is, hogy egy hír szerint Tisza István így okolta meg ezt a különválást:

— *Az olyan gentryre nincs szükségem, a melyik még Tisza Kálmánt sem tudja megválasztani!*

A budapesti lapnak ehhez a történetéhez egyik ma érkezett nagyváradi ujság a következő kommentárt fűzi:

„Hogy a bihari gentry nem bukott meg, fölösleges bizonyítgatnunk. Csodálatos, hogy Tisza Kálmán elestével mégis a gentry pusztulását siratják. Lehet, onnan távolból úgy tetszik, hogy eltört a hajó s erre nyomban kiapadt a tenger. Az okoskodás ilyenforma.

Ami pedig azt a bált illeti, megjelent ott Tisza István feleségétől, azonban nem azért távozott, mert olyan gentryre nincs szüksége, amely Tisza Kálmánt nem tudta megválasztani. Nem bizony, mert Tisza Kálmán Nagyváradon lépett föl s minthogy itt nem a gentry választ, vagy választat, Tisza István nem tehetett ilyen kijelentést. A verseny bálon csupán azért nem mulatott sokáig, mert hivatalos volt arra a vacsorára, amit az öccse, Tisza Kálmán gróf adott a vendégeinek.

Elhíhetik nekünk, nem forrong és nem indult romlásnak a gentry Biharban, de megmosolyogja a róla írt gyászos írást, mint az a jó ember, aki versenybirkózásra készül s a tulajdon nekrológusát olvassa az ujságban.“

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Zaza, szimf. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Cirkuszélet, operette. (Páros bérlet.)

Zaza.

— Bemutató előadás. —

A szerkesztőség telefon csengője gyakran szólalt meg a mai napon. Kíváncsi mamák, még kíváncsibb leánykák azt kérdezték, hogy megnézhetik-e a Zazát?

Ez az óvatosság kissé meglepőnek látszott. Annyi ledérség után, amiben a műsor kegyelméből évek óta részünk volt, hogyan lehetséges az, hogy még tartózkodók tudnak lenni némelyek?

A színházhoz közel állók szinte imádkoztak, hogy s bírálat minél jobban botránkozzék meg az erkölcselenség, a trágárság felett, mert ha ezt elfogja olvasni a közönség, akkor bizonyára zsufolt lesz a ház és ez kell a direktornak, nem szabadság.

A kérdezősködésre bizony nehéz volt felelni. Meg lehet-e nézni, vagy nem tanácsos megnézni — ki tud ma erre határozott választ adni? Tessék mindenesetre megnézni! Ez volt a válasz.

— De ugy halljuk, hogy vetkőznek a szinpadon?

No, ami a vetkőzést illeti, ez legalább azt sejteti velünk, hogy van ruha az illetőn, mikor a szinpadra lép, s a ruhát levetheti, hisz volt olyanban is részünk, hogy már nem is lehet vetkőzni, hát ha ezt megnéztük, ne röstelkedjünk a Zazát is megnézni.

— Nos és mi a darab tendenciája, ha már a nuditástól eltekintünk?

Tendencia? Hát egy chantan énekesnő belészeret egy feleséges emberbe, együtt élnek 6 hónapig boldogan, mint Mohamet hurjai a paradicsomban, míg végre az énekesnő megtudja

a valót, kétségbe esik — azután megvigasztalódik, tart egy új szeretőt, dicsőséget és sok pénzt arat a bretilin, és évek után, mikor a férj újra találkozik vele, a bretili csillaga kissé érzélgősen, de meglehetősen kijózanodva csak annyit mond a férjnek, a 6 hónapos boldogság tárgyának, hogy tisztelteti a feleségét, meg a kis leányát.

— Ez az egész, kérde a kíváncsi telefonhang.

— Az egész! volt a határozott válasz.

— No azért otthon maradtunk!

Es tényleg sokan maradtak otthon. Már most csak a fölött nem vagyunk tisztában, hogy azért-e, mert ez az egész, vagy azért-e, mert ez is sok.

A mai bemutató előadás azonban megtanított egyre, hogy az ugynevezett színházi komünikéknak nem kell felülni. Abban csak egy tendencia van, hogy t. i. minden áron reklám csináltassék a darabnak, hogy a közönség kíváncsiságn felidéztessek és hogy ezáltal a kaszának minél több jövedelme legyen. Hát ez rendjén is van, hisz ez a célja ma a színházi vállalatnak és nem az, hogy nemesítsen, oktasson és buzdítson a jóra, az ideális célokra.

De a bírálatnak nem ez lehet a célja, és azért pártatlanul és minden érdektől menten a Zazáról csak azt lehet mondanunk, hogy az elég érdekesen megírt, minden mélyebb igazságoktól ment boulevard-história, mely nem melegít, nem hevít, mély közönyben hagyja a nézőt.

Egy chantant énekesnő, ki már szeretett, mielőtt ezt a feleséges embert megismerte, és ki tovább szeretkezik másokkal, miután ezt elhagyta — kit érdekel mélyebben egy ily teremts sorsa? Egy férj, kinek szép, fiatal felesége van, egy okos, aranyos kis leánykája, ki minden lélektani ok nélkül szeretkezik hónapokon át egy ily bukott teremtséssel, — ki törődik egy ilyen, léha, elvahajászó emberrel és annak szeretkezésével? Senki. Es ép azért nem hagy mélyebb nyomot ez a valódi drámaiságot nélkülöző darab.

Az előadás érdekessége abból állott, hogy Komlóssy Ilonka próbálkozott meg ennek a ledér nőnek szerepével.

Komlóssy Ilonkát gyakran volt alkalmunk megdicsérni azokban a naiv szerepekben, melyekben szép lehetőségével megkedveltette magát a közönséggel. A naiv leányka, ez az ő szerepköre és ebben eddig is, és ezentul is elismerésre talál. Mai alakítása is megmutatta, hogy szép lehetőség felett rendelkező, intelligens felfogású színésznő, de ez a szerep nem az ő egyéniségének megfelel. Ő nem tud ledér, könnyelmű lenni, de nincs is ereje a drámai kitérőre tolmácsolására. Ez az azonban nem von le semmit az ő értékéből, nem pedig annál az igazságnál fogva, hogy a naiva nem lehet kótt, az ártatlan lélek nem tud bűnös lenni és az erény hangja nem tud tivornya dalt zengetni.

Ezt az igazságot tapasztaltuk Komlóssy Ilonka mai alakításánál. Ha ő maga vállalkozott Zaza szerepére, akkor ez tévedés volt az ő részéről; ha azonban ennek a szerepnek az elvállalására valaki rábeszélte, akkor az nem volt neki őszinte barátja.

Fogadja el jóakaró tanácsunkat és maradjon az ő lelkületének megfelelő szerepkörnél, ott szép és megérdemelt dicsőséget fog aratni.

A többi szerep nagyon jelentéktelen, és azért az illetőknek nem is volt alkalmuk nevezetesebb eredményt felmutatni. Legfeljebb a kis Kley Margitot említhetjük meg, a ki nagyon ügyesen játszott.

A közönség hideg maradt és ez a darab

tisztességes bukását jelenti. Azt mondják, hogy Zazát Párisban egymásután néhány százszor adták. Ez a da ab értékére nézve azonban nem mérvadó. A modern Babelben ennél sokkal silányabb darabot is adtak annyiszor.

Caroius.

* A cirkuszélet, mely az első két előadáson zsufolt ház előtt nagy sikerrel került színre, ezertte iránt hamarosan lesz a műsoron. Az operette iránt ez a vidékről is nagy az érdeklődés, mert szombaton a lóverseny első napja lesz. Páholyokat többen kerestek már ma telefon utján, de a pénztáros a bevett szokás szerint csak pénteken szolgálhatja ki őket. Szombaton páros bérlet lévén, kis páholyok is kaphatók.

* Ujdonságok a színházban. A fővárosi bemutatók után rövid idő múlva Aradon is színre kerülnek a különböző színházak darabjai. E héten Zaza volt az ujdonság, a jövő héten Gutí és Rákosi Sasok bohóza a Nemzeti Színház műsorából, azután a Szivem a Vigszínházból. A postás fia operette a Magyar Színházból és nyomban utána a Nemzeti Színház mostani szenzációja: A vörös talár kerülnek színre.

* Válság az operaházban. Egy híresztelés kelt szárnyra budapesti művészeti körökben és keltett mindenütt méltó megdöbbenést. Azt beszéltek, és némelyek hiteles részleteket is tudnak róla, hogy Mészáros Imrét, az Operaház igazgatóját elbocsátják állásából, amelyet másfél évvel ezelőtt foglalt el. Az igazgató hat hónapi felmondási idejére megkapja fizetését, de már előbb elmegy szabadságra és többé nem tér vissza az igazgatói székbe. Utódja a fáma szerint Duntel Norbert zeneműkereskedő, vagy Beöthy László, a Nemzeti Színház igazgatója lenne. Mint budapesti tudósítónk táviratozza, az intendáns egy nála járt hírlapírónak ma kijelentette, hogy az igazgató-változásra vonatkozó hírek koraiak. A beavatottak mindazonáltal biztosra veszik Mészáros távozását, noha ő kijelentette, hogy nem szándékozik állását elhagyni. Beöthy László a ma esti lapokban kijelenti, hogy az a hír, mintha ő a Nemzeti Színház igazgatói állásából távoznék, valótlan. A távozásra semmi oka sincs, de arra sem, hogy ő vegye át az operaház igazgatását.

* Fedák Sári Leszaynál. Mint megírtuk, Fedák Sári, nem várva be Népszínházi szerződése lejártát, aláírta szerződését a Magyar Színháznál, a hyl működését november hó 16-ikán kezdi meg. Fedák Sári tehát rövid uton otthagyja diadalai színterét, a Népszínházat és visszatér a Magyar Színházba, a hol két év előtt nem tetszett a közönségnek és nem kellett a direktciónak. A Népszínházról elmegy, nem mintha Poroszolt igazgatóval teitek volna esimithatatlan differenciát, de mert ott némelyek monopolizálni óhajtottak minden szerepet. Fedák Sári pedig ezalatt — biciklizett. A Magyar Színházban azt reméli, hogy majd játszhat legalább ő is. Leszay András maga volt az, a ki Fedák Sárít figyelmeztette szerződészegésének következményeire, de hiába. A fiatal művésznő kijelentette, hogy a Népszínháznál semmi esetre sem marad és ha a Magyar Színház nem fogadja szívesen, elmegy külföldre. Csak e határozott kileletés után kötötte meg Leszay a művésznővel a szerződést, melyet állítólag a kiskoru kisasszony édesapja is aláírt.

* Strauss János szobra. Strauss Jánosnak, a híres keringő-királynak emlékszobrát nagy ünnepek közt ma leplezték le a bécsi temetőben. A gyászünnepen az egész művészi és írói világ jelen volt.

* Vendégszereplés. Danoskay Sarolta, ki pár évvel ezelőtt sikerrel vendégszerepelt a budapesti Operaházban, külföldi tanulmányutjáról visszatérve, legközelebb vendégszereplő körutra indul. A vidéki nagyobb szinpadokon fog fellépni: Temesvárt, Szegeden, Aradon, Kolozsvárt, Debrecenben stb. Vendégszereplését a temesvári szinpadon kezdi meg.

* **Sajtópör az „Almafa” miatt.** A Vigszínház pályanyertes kis vigjátéka, az „Almafa”, nem valami kellemes gyümölcsöket termelt a szerzőjének. Egy fővárosi napilap ugyanis, mint megirtuk, azzal a váddal illette ifjabb Bokor Józsefet, hogy darabjának tárgyát — lopta. Több év előtt egy *Das war ich* című német bohózat jelent meg a könyvpiacra, elő is adták a német színpadon és Bokor ezt a darabot plagizálta volna. A plágium vádjával egy névtelen író illette a magyar szerzőt, de utóbb ugyanabban a lapban egy igen ismert és előkelő író megismételte a vádat, noha Bokor közben, szintén hírlapi uton, tagadásba vette a gyanúsító közlemények valóságát. Az ügygyel nemsokára a sajtóbíróságnak is dolga lesz. A mint ugyanis fővárosi tudósítónk jelenti, Bokor megbizta dr. Gleichman Lajos ügyvédet, hogy az illető lap ellen sajtópört indítson.

* **Az intendáns lépcsője.** Keglevich István gróf az opera intendánsa összeférhetetlennek tartotta azt, hogy az opera személyzete ugyanazon a lépcsőn járjon fel a színházba, a melyiken ő. Rendeletet bocsátott ki, a melyben utasítja az opera tagjait, hogy ezentúl a hátulsi lépcsőt használják. A rendeletet színházi körökben nagyon vegyes érzelmekkel fogadták.

* **Arisztokrata színész.** New-Yorkban óriási föltűnést kelt egy új színpadi csillag megjelenése, ki szépségével már első fellépése alkalmával meghódította a közönséget. A színész érdekességét növeli azon körülmény, hogy unokahuga Roosevelt köztársasági elnöknek. Roosevelt Maude neje volt báró Schwarzenstein német követnek. Rövidesen azonban elvált férjétől és a színészi pályára lépett, hol az előzőlektől itélve nagy sikerei lesznek.

Változások az aradi iskolákban.

(Az iskolaszék ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

A város iskolaszéke *Institoris* Kálmán főjegyző elnöklése alatt ma délután gyűlést tartott, amelyen az új tanév tapasztalatai alapján néhány szükségszerű változásokat eszközöltek az aradi községi iskoláknál. Több tanintézetben párhuzamos osztályokat állítottak fel s a tanítókat ehhez képest osztották be, egy iskolánál pedig a tanítási-órát változtatták meg.

A sok kívánságnak és szükségnek, melyek a tanerők tulságos megterhelésének kiküldésére irányultak, alig tudott eleget tenni az iskolaszék pénzhány miatt. Nincs pénz s megint csak nincs pénz. Az órákat tehát, miután helyettest fizetni nem lehet, el kellett osztani a működő tanítónők és tanítók között. Így hát nemcsak hogy nem segítettek a tanerők tülterhelésén, hanem a munkamegosztás által épen ellenkezőleg megszorították a teendőket.

Az ülés lefolyása a következő volt:

(A női ipariskola.)

Millig József iskolafelügyelő előterjesztést tett az iskolaszéknek a Hasszinger-utcai női ipariskola osztályának párhuzamosítása iránt. Ez évben már annyi növendéke van a népesszerű ipariskolának, hogy egy osztályban nem lehet tanítani őket. A kettős osztály felállítása azonban új tanerő alkalmazását tenné szükségessé, ha Millig József leleményessége nem segített volna a dolgon.

Az ipariskola kebelében eddig egy magániskola állott fenn, ahol a növendékeket Csurgay Ilona tanítónő oktatta. E magániskolára azonban oly kevés tanuló jelentkezett, alig tíz-tizenöt, hogy tandíjuk a tanterem fűtésének költségeit is vékonyan fedezi. A magániskolát tehát megszüntették s az itt elfoglalva volt Csurgay Ilonát megbizták a most felállított párhuzamos osztály tanításával.

Miután azonban itt több tanítási-órája lesz, mint a magániskolában volt, a polgári leányiskolánál, a hol eddig Csurgay Ilona heti há-

rom órán át tanított, *Marinkovits* k. a. fogja helyettesíteni.

(Az elemi-iskolák.)

Az a nagy zsufoltság, mely az idén uralkodik iskoláinkban, több elemi iskolában párhuzamos osztály felállítását tette szükségessé. Új osztályok lesznek az *ujtelepi* leányiskolánál, az *Erzsébet-külvárosi* leány- és a *Kossuth-utcai* fiú-iskolának első osztályai párhuzamosítása folytán. Az iskolaszék a Kossuth-utcai fiúiskola I. osztály vezetésével *Pataky* Sándor, az *ujtelepi* elemi leányiskolai I. osztály vezetésével *Kosztolányi* Margit, az *Erzsébet külvárosi* leányiskola I. osztályának vezetésével *Masztig* Ilona tanítónőket bizta meg.

(Ujtelepen baj van.)

Nem olyan baj azonban, amelyen nem lehetett volna segíteni. Elsőben *Sófalvi* György igazgató arra kérte az iskolaszéket, hogy az *ujtelepi* iskola tanítási idejét megváltoztathassa. Délután 4 órakor, mikor a tanulók az iskolából kijönnek, legelőnkebb a kocsiközlekedés a nagyváradi-uton a vasut felé. Éppen a napokban volt rá eset, hogy egy elemi iskolás fiút elgázoltak a kocsik. Az igazgató arra kérte az iskolaszéket, hogy a délutáni előadásokat a fentiekre való tekintettel 2 óra helyett télen fél 2-kor, nyáron pedig fél 3-kor kezdhesék, hogy a gyerekeket 4 óra helyett fél 4, illetőleg fél 5-kor bocsássák haza. Ilyenkor nincsenek kitéve az elgázolás folytonos veszélyének. Az iskolaszék teljesítette az igazgató kérését.

Az *ujtelepi* leányiskola igazgatójének, *Tabakovits* Mariskának kérését már nem teljesíthették a tanférfiak, bármennyire is elismerték annak méltányosságát. Mert hát minden van, csak pénz nincs.

Az *ujtelepi* leányiskolánál öt osztály van, s ezek közül a IV. és V-et az igazgató tanítja. — A kettős osztály vezetése, amire még az igazgatói teendők is járulnak, erején felül lekötik *Tabakovits* Mariskát, aki most arra kérte az iskolaszéket, hogy a rajz-és ének-tanítást ruházza más tanítónőre, mert a nagy elfoglaltság szellemileg és testileg kimeríti őt.

Millig József nem tartja ezidőszerint teljesíthetőnek az igazgató kérését egyszerűen azért, mert nincs pénz a kisegítő tanítónő fizetésére.

Szathmáry János védelmére kel és teljesíteni kéri a *Tabakovits* kisasszony kérését. A kisegítő-tanító alkalmazása, tekintve azt, hogy csak az ének és rajztanításra szükséges, nem kerül sok pénzbe s úgy tudja, hogy a kisegítő tanítók között van egy, aki a rajztanítói képesítés megszerzésére készül, s aki hajlandó elfogadni az *ujtelepi* iskolánál a tanítást. Számítani kell arra is, hogy ha a nagy megterhelés kimeríti az igazgatót, úgy helyettesítése több költséggel jár majd.

Institoris Kálmán elnök és *Rieger* Imre hozzászólása után az iskolaszék kimondta, hogy az igazgató kérését nem teljesítheti, nincs azonban kifogása ellene, ha *Tabakovits* kisasszony a IV. és V. osztályok tanítását az iskola másik osztályával cseréli fel.

(Apróbb ügyek.)

Posgay Lajos dr. főorvos javaslatára az iskolaszék *Boros* Janka tanítónőnek további három hónapra szabadságot adott. Helyettesítésével *Körmives* Juliska tanítónőt bizta meg.

A *Róth*-testvérek cég arra kérte az iskolaszéket, hogy a községi iskolák számára szükséges író-eszközök és iskolai felszerelések szállításával őket bizza meg. A kereskedő cég kérését nem teljesítették, hanem azt határozták, hogy a szállításra árlejtést tűznek ki.

Egynéhány tandíj elengedése után véget ért az ülés, amelyen *Institoris* Kálmán elnöklése alatt jelen voltak: *Steinitzer* Lujza, *Simon* Karo-

lin igazgatók, *Avarffy* Ferenc, *Almási* Pál, *Barabás* Béla dr., *Bing* Vilmos, *Domonkos* Lajos, *Millig* József, *Nesner* Aladár, *Pozsgay* Lajos dr., *Robitsek* Agoston, *Reicher* Ferenc, *Rieger* Imre, *Szathmáry* János, *Schusztér* Illés dr. és *Bonts* Aurél a bizottság jegyzője.

Hivatalvesztésre ítélt városi tisztviselő.

(A fegyelmi-választmány ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

Aradváros fegyelmi választmánya, amely *Urbán* Iván főispán elnöklése alatt ma délután tartott ülést, család és hivatali sikkasztás miatt hivatalvesztésre ítélte *Kisfaludy* Károlyt, a községi bíróság volt segédtsíztjét. A hivatal volt főnökét a lanyha ellenőrzés miatt 100 korona pénzbírságra ítélte a fegyelmi ügyekben itélkező fórum.

A hivatalvesztésre ítélt segédtsízt fegyelmi ügye már hosszú idő óta húzódik, míg ma ítélet alá kerülhetett. Hogy ez az ítélet egyúttal a községi bíróság panamájának befejezését is jelenti-e, azt most még tudni nem lehet, mert a mai ítéletet *Kisfaludy* a belügyminiszterhez még megfellebbezheti. Nem valószínű azonban, hogy a miniszter enyhébben ítélkezzék a fegyelmi ügyben, mert *Kisfaludy* manipulációt feltétlenül maguk után vonják a hivatalvesztés büntetését.

Abban áll a *Kisfaludy* bűne, hogy a községi bíróság hivatalában alkalmazott két irnokkal egyetértve rendszeres bélyegnyalást folytatott. A két irnokot *Salacz* Gyula polgármester közvetlenül a sikkasztások kiderülése után elbocsátotta a város szolgálatából, míg *Kisfaludy* ellen, miután a polgármester előbb állásától felfüggesztette, megindították a fegyelmi vizsgálatot.

A vizsgálat, melyet *Kádas* Kálmán adóügyi tanácsos vezetett, kiderítette, hogy *Kisfaludy* éveken keresztül üzte büns üzelmeit. Itéleti-, felebbezési-, végrehajtási- és árverési jegyzőkönyvekre szánt bélyegek árában pénzeket vett fel a felektől, az iratokat azonban nem bélyegezte fel, a pénzt ellenben elsikkasztván, felosztották egymás között. Ez volt egyik módja a sikkasztásoknak.

A másik ehhez hasonlóan szinte bélyegmanipuláció útján történt. Itt is felvették a felektől a bélyegpénzt, el is látták bélyeggel az aktákat, csak hogy a bélyegekért pénzt nem adtak ki, hanem régi iratokról nyalták le s a már elhasznált okmány-bélyegeket ragasztották az új irományokra. Ez utóbbi mód szerint olyan nagyban üzték a sikkasztásokat, hogy régi, bélyeggel ellátott okmány-csomókat a hivatalból hazahordták lakásukra s otthon egész kényelmesen szedegették le a régi iratokról az egyizben már lebélyegzett okmányjegyeket. Ez után az iratokat részint újból felvitték az irattárba, részint pedig otthon megszemmisítették azokat.

Így folytak a sikkasztások éveken keresztül. Az utóbbi módon csak addig lehetett manipulálni a régi bélyegekkel, míg az új, korona-értékű okmánybélyegeket jöttek forgalomba. Ekkor már a régi, krajcár-értékű bélyegeket nem használhatták. Tovább folytatták azonban a sikkasztást az előbbi módon, t. i. hogy pénzt vettek fel az ügyfelektől, de az aktákat bélyegtelenül irattározták el, egészen 1899 elejéig, a mikor a községi bíróságot *Jóó* Béla, a mostani bíró vette át.

Hogy annyi éven keresztül nem fedezték fel a sikkasztásokat, az onnan van, hogy azokra a hivatal főnökén kívül senki rá nem jöhetett. A bélyeghiányokat s bélyegsonkításokat ugyan-

is éppen Kisfaludynak kellett volna ellenőrizni az ugynevezett *lelekezés* által. Ha valamelyik aktát a fél nem lát el bélyeggel, arról Kisfaludynak lelelet kellett volna felvennie, azt áttenni a pénzügyigazgatósághoz, amely kiveti a bírságot a bélyeghiányért a félre, s az ezáltal fizetett bírság-pénzből a lelelet felvevő hivatalnok is részt kap. Kisfaludyéknak természetesen volt annyi eszük, hogy a bélyegtelen aktákat nem lelekeztek meg, mert akkor kiszült volna a turpisság. A felek ugyanis átadták a pénzt Kisfaludynak, de éppen ő volt az, aki a bélyeget nem vette meg és nem ragasztotta fel.

Mikor a sikkasztások kiderültek, a pénzügyigazgatóság megkezdte a lelekezést. Kiküldöttjei napokon keresztül vizsgálták, évekre visszamenőleg az iratokat, s a melyeken bélyeget egyáltalában nem, vagy egyszer már elhasznált bélyeget találtak, arról felvették a leleletet és kirótták a hiányt a bélyeg-köteles félre természetesen négy-öttszörös bírság-pénzzel megnagyobitva.

A pénzügyi hatóság jól tudta, hogy a felek kifizették a bélyeg árát Kisfaludynak, a bírságokat mégis a felekre kellett kiróni. Ezek azonban nem voltak hajlandók az élsikkadt bélyegek árát újból, többszörös bírsággal együtt megfizetni, s miután beigazolták, hogy annak idején eleget tettek kötelezettségüknek, a meglelekezett hiányt a hivatal akkori főnökének, *Vertán Oszkár dr.*-nak, ki a hivatalban történetekért felelős volt, kellett kifizetnie.

Igy került a vizsgálat befejezése után az ügy a fegyelmi választmány elé. A tiszti ügyész javaslata az volt, hogy *Kisfaludy Károly* állásától felfüggesztett városi segédtitkár *hivatalának elvesztésére*, *Vertán Oszkár dr.* pedig hanyag ellenőrzés miatt *200 korona pénzbüntetésre* ítéltessék.

A fegyelmi választmány az ügyész javaslatának módosításával úgy határozott, hogy a Kisfaludy büntetését jóváhagyta. *Vertán Oszkár dr.* bírságát azonban *száz koronára* szálaltotta le.

Az ülésen *Urbán Iván* elnöklété alatt *Hász Sándor*, *Beke Károly*, *Hegedüs László*, *Perger János dr.* és *Meszlónyi Antal dr.* voltak jelen.

Elfogott világhírű betörő.

(Aki Aradon is járt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 24.

Kitünő fogást csinált tegnap a nagyvárad rendőrség. Mint már röviden említettük, elcsipte *Krausz Béni* ügynököt, egy világhírű szélhámost és csalót, ki bekoborolta az egész Európát, sőt Amerikát is és lopott, csalt mindenütt. Megfordult itt *Aradon is*, a hol, mint maga mondja, *vigan mulatott és pezsgőzött* a nélkül, hogy csak egy hajaszála is meggörcsült volna. Az érdekes elfogatásról a következő részleteket jelenté tudósítónk:

A bustyaházi körjegyző e hónap 11-én táviratban tudatta az ország minden rendőr és csendőr-hatóságával, hogy betörték *Schräuter és Hillmann* odavaló fanagykereskedő irodájába s a *Wertheim-szekerény* kinyitásával 8400 koronát vittek el. Minthogy *Krausz Béni* ez időtájt ott-hon tartózkodott s a büntetett után eltűnt, a betöréssel őt gyanúsították. A távirat Kolozsvárra is megérkezett, sőt jelezve is volt benne, hogy *Krausz* erre felé vette útját, letartóztatását kérték. A bünyügyi osztály felragasztotta a vett táviratot egy aktára s függelékkel alája irták, hogy a nyomozást megejtették, de eredménytelenül. A körözött világhírű betörő, *Krausz*

Béni pedig ezalatt *Kolozsvárott a Mátyás Király-tér egyik előkelő kávéházában pezsgőzött.*

Krausz Béni pár napi ott időzés után *Nagyvárad* fele elzónázott. A nagyvárad bünyügyi osztály egyik kipróbált, élesszemű tisztviselője: *Pataky Károly* fogalmazó hétfőn este megtudta, hogy a gonosztevőnek egy rokona *Nagyváradon* lakik, s emberei azt is hírül vitték, hogy a keresett betörőhöz hasonló fiatal legényt láttak egy éjjeli mulatóhelyen. Éjjel 11 órakor egy újvárosi kávéházban megtalálta *Krausz Béni* atyafiát. A fogalmazó melléje ült s közömbös dolgokról kezdett beszélgetni, miközben szóba hozta az üldözött jómadarat is.

— Most éppen *Váradon* van *Béni* — mondta a mitsem gyanító rokon.

— Igen, tudom — felelt a fogalmazó színelte nyugodtsággal — szeretnék is beszélni vele.

— Valami baj van talán?

— Dehogy! ments isten! *Kolozsvárról* hozott izenetet nekem.

A rokon elmondta, hogy *Krausz* nála lakik, az ő vendége. A fogalmazó arra hivatkozva, hogy a fiu neki régi cimborája, menten azt indítványozta, verjék föl s csináljanak egy görbe estét. A rokon örömet állt kötélnék. És elindultak a *Körös-utca* felé.

A fogalmazó *Baranyi Menyhért* rendőrbiztos is magával hívta, a kivel az utcán találkozott. Utközben megállapodtak, hogy a rokon zörgesse fel a vendéget. Ugy is történt. Odaértek a *Körös-utcai Beczkay-háznál* levő lakáshoz. A jó mulatságnak előre örvendő rokon óvatosan surrant az ablakhoz s bezörgött. A vendég nyomban felébredt, félrehuzta a függönyt, s kitekintett az éjszakába.

— Ki az?

— Én vagyok *Bénikém*, bocsáss be!

Krausz álmosan nyitotta ki az ajtót. *Pataky* fogalmazó berohant, a sötétben megragadta a gonosztevő kezét s hatalmas rántással a szoba közepére huzta, nehogy fegyverhez nyuljon a meglepett ember. Míg a fogalmazó erős marokkal fogta kezét, *Baranyi* biztos lámpát gyújtva, a gazember ruháit motozta meg, de semmit sem talált. *Krausz* a fogalmazó parancsára nyugodtan felöltözött, egyre ezt hajtogatva:

— Hagyjanak engem, nem bántottam én senkit!

A jómadarat most *Baranyi* biztos fogta le, s ezalatt *Pataky* az ágyat kutatta fel. A szalmazsákban csakhamar meg is lelte *Krausz* két rengeteg pénzestárcáját, amiben összesen *5881 korona 81 fillér készpénzt, egy új aranyórát és láncot, egy korall köves arany mellűt, több revolvertöltényt és kasszakulcsot* talált.

— Hát ez a pénz honnan való? — riadt *Krauszra* a fogalmazó.

A kellemetlenül meglepett bűnös, aki mindenre gondolt, csak erre a kis incidensre nem számított, rezignáltan tördelte.

— Majd megmondok mindent, csak hagyjanak!

A rendőrtisztviselők karon fogták a betörőt s a főkapitányságra vitték.

Krausz Béni vallatását kora reggel megkezdte *Papoczy* kapitány. A bűnös igen kellemes megjelenésű, választékos eleganciával öltözött, beretvált arcú fiatal ember. Apró barna szemei sötétben villognak, hatalmas tenyere szinte félelmetes. Testén a legújabb divatu zakkó ruha feszült, minden mozdulata, szava a világlátott, intelligens emberé. A kapitány kérdéseire a legudvariasabban válaszolt.

Krausz Béni a kapitánynak arra a kérdésére, hogy mit csinált a rablott pénzzel, a direktorium idejebeli *Syéjes* abbé szavával felelt:

— Eltem.

Aztán elbeszélte, hogy legújabb gonoszlette őta *Bikszádon, Kolozsváron, Nagyilondán, Aradon járt, s mindenütt mulatott, pezsgőzött*, épp úgy *Nagyváradon is* egy éjjeli kávéházban. *Kolozsvárott a Mátyás király-tér egyik előkelő szállodájában* lakott és két kézzel szórta a pénzt.

Elmondta *Krausz* kihallgatása során, hogy 800 koronát egy barátjának kölcsönözött, akit nem akar megnevezni. Beszélte ezután ama bűneiről, melyeket külföldön követett el, s melyek miatt Európaszerte körözik. A teljes beismerésben levő gonosztevőt tegnap erős fedezettel átkísérték a királyi ügyészséghez.

HIREK.

A soproni bankbukás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 24.

A soproni bank bukásával nagy kár érte a várost is, melynek *105,497 koronája veszett el a bankban*, és pedig *36,106 korona 63 fillér törzsvagyona, 44,947 korona 98 fillér városi vagyon, 24,443 korona 17 fillér árvapénz.*

Gróf Széchenyi Emil főispán rendkívül közgyűlésre hívta össze a városi képviselőtestületet, maga pedig fölkereste *Fischer* királyi ügyészt, ahol több mint egy óra hosszat informáltatta magát a bank bukásával összefüggő ügyekről.

Az előkelőbb városi képviselőkől álló klub előértekezletet tartott, amelyen *Gebhardt* polgármester ellen erősen kifakadtak, mert éveken át viselte az igazgatósági tagság tisztét, de ebből folyó kötelességeit hét éven át teljesen elhanyagolta. A közbizalom a bank iránt éppen a polgármesternek igazgatósági tagsága révén növekedett. A nagy károsodásnak részben ez a magyarázata. Az értekezlet elhatározta, hogy ha *Gebhardt* polgármester a közgyűlésig nem kéri maga ellen a fegyelmi vizsgálatot, a közgyűlésen ezt indítványozni fogják.

A városi tanács ma délután tartott többórás ülésében foglalkozott a rendkívüli közgyűlés előkészítésével. *Gebhardt József* polgármester a bank ügyéből kifolyólag *fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen.*

A mai vizsgálat adataiból kiderült, hogy az öngyilkos bankigazgató, *Schladerer* Alfréd, a vasmegyei elektromos vállalat elsőbbségi kötvényeiből 300 darabot hamisított *600,000 korona névértékben.* A részvényeket Sopronban készítette s azokon az elnök és egy igazgatósági tag aláírását hamisította.

A bank volt alelnökét, *Friedrich Ágostont* ma hallgatta ki a vizsgálóbíró. Mivel a pénztár ellenkulcsai nála voltak, a kihallgatás végeztével *letartóztatatták.*

A király Budapesten.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 24.

Ő felsége ma reggel 6 óra 5 perckor *Gödöllőről* a keleti pályaudvaron a fővárosba érkezett. Egyenesen a királyi várpalotába hajtatott, a hol 10 órakor általános kihallgatást tartott.

A kihallgatáson megjelentek: *Brankovics György* szerb patriárka, *Forinyák Gyula*, *Nákó Kálmán* gróf, *Baernreither József dr.* volt osztrák miniszter, *Pitreich Antal* lovag és *Schmidt Mór* tábornagyk, *Pokorny Armin* lovas-

sági tábornok és Tallián Béla valóságos belső titkos tanácsosok, Hetey Sámuel és Bogdanovics Lucián püspökök, Dániel Gábor, Horánszky Nándor, öz. Pulszky Ágostné, Márkus József főpolgármester és Halmos János polgármester együttesen, Fascho-Moys Sándor, Ottlik Iván, Tabódy József és Némethy Károly miniszteri tanácsosok, Lossonczy György, Miskolczy Imre és Roth Loránt osztálytanácsosok, Jappeiner József, Horetzky Artur, Hortstein Ferenc, Hanke Tivadar, lovag Mikulicz Valér ezredek, Sebesztha Alfréd hadbiztos, Mallász Gusztáv őrnagy, továbbá Potyondy Gusztáv államvasuti üzletvezető, Pruzsinszky József apátplébános, Odray Coelesztin prépost, Dömötör Sándor közjegyző, Kapczy Vilmos főszolgabíró, Róna József szobrász, Ripka Ferenc titkár, Oltay Károly pénzügyigazgató, öz. Nagy Teréz (II. osztályú Erzsébet-rend.)

A megjelentek között volt az Országos Magyar Kertészeti Egyesület küldöttsége is, melynek tagjai voltak: *Emich* Gusztáv udvari tanácsos, *Szelnár* Adolf udvari szállító.

Az általános kihallgatások előtt *Tallián* Béla letette a titkos tanácsosi esküt; az eskütételnél jelen volt *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter a császári és királyi ház miniszterének képviselőjében és *Apponyi* Lajos gróf magyarországi udvarnagya. Az eskümintát *Schultheisz* udvari és miniszteri tanácsos olvasta.

A király délután megtekintette a legfelsőbb magán- és családi alap kigyó-téri bérházát, azután pedig az agancs-kiállítását. A király 5 óra 10 perckor utazott vissza Gödöllőre a keleti pályaudvaron.

— **Minisztertanács.** Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy a minisztertanács mai ülésében foglalkozott a kereskedelmi és pénzügyminisztereknek a magyar ipar fölségítésére kidolgozott programjával. A tervezetet a minisztertanács egyhangulag elfogadta. A két miniszter nagyhorderejű tervének célja a magyar ipart összes ágában foglalkoztatni és rögtön rendelkezéseket adni, melyek több évi időtartamra terjednek. Ezen munkálatok nincsenek összefüggésben a kormány nagy beruházási programjával, melyet csak részben, az országgyűléssel egyetértve fognak megvalósítani. A rendelkezések valamennyi iparágat foglalkoztatni fogják s a részükre kiutalványozott összeg 45 millió korona. Főmunkálatok: az államvasuti vonalak valamennyi fahidját vashidakkal cserélik ki tizenöt millió költséggel. A munkálatokat azonnal kiadják. A magyar waggongyáraknál 7000 darab teher- és több száz személykocsit rendelnek, továbbá a bőr- és textil-ipart is foglalkoztatják. A költségeket a pénztári állományból fedezi a kormány. Az újabb beruházási kölcsön kibocsátásáról szóló hírek alaptalanok, a magyar kormánynak egyelőre nincs erre szüksége.

— **A pápáról.** Rómából írják: Az a hír, hogy a pápa beteges és szellemileg nagyon kimerült, minden alapot nélkülöz. A pápa kitűnő egészségnak örvend. Tegnap, miután több mint 80 embernek audienciát adott, *Ruprecht* bajor herceget fogadta. A szent atya szellemi frisségének legutóbb is többször adta jelét. Az ugentei püspök kérésére latin epigrammot írt egy emlékkeresztre. A leccsekélyebb dolgok sem kerülnek el figyelmét. Így négy nappal ezelőtt egy latin levelet tettek eléje aláírás véggett; egy mondatot nem talált elég világosnak, mire az íródeáknak azonnal meghagyta, hogy javítsa azt ki, egyidejűleg pedig előadást tartott neki a latin nyelvből.

— **Uj udvari tanácsos.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a személye körül miniszter előterjesztésére rohonci *Franger* Jó-

zsef, az osztrák-magyar bank vezértitkáruának, a pénzügyek terén kifejtett kiváló és sikerdus szolgálatai elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta.

— **Erzsébet főhercegnő esküvője** hir szerint január második felében fog megtörténni. *Windisch-Graetz* herceg, aki rövid idővel ezelőtt igen szép sikerrel tette le a vezérkari vizsgálatot, a jövő év tavaszáig szabadságot kap, azután újra megkezdi a katonai szolgálatot. *Erzsébet* főhercegnő tegnap visszatért Wallseeből Bécsbe.

— **A kuria új másodelnöke.** A kuria újonnan kinevezett másodelnöke: *Vörösmarty* Béla, volt igazságügyminiszteri államtitkár, ma tette le, teljes ülésben, a hivatalos esküt *Szabó* Miklós kuriai elnök kezeibe. A királyi kinevezést *Német* Lajos bíró olvasta fel, mely után *Szabó* Miklós üdvözölte a maga és a kuriai bírák nevében az új másodelnököt. *Vörösmarty* köszönetet mondott az üdvözlésért és kijelentette, hogy büszkének érzi magát, hogy ismét tagja lehet e magas testületnek, melyet tíz év előtt elhagyott. Megemlékezik elődjéről: *Czorda* Bódgról, aki a kuriának nagy disze és büszkesége volt; igyekszik nyomdokaiba lépni. Ezután átvette a büntetőosztály és a kisebb fegyelmi tanács vezetését és egyszersmind az első büntetőtanács elnökségét.

— **Nyugalmazott kuriai bíró.** A hivatalos lap mai számában az alábbi közleményt olvasuk földinkről, *Avarfy* Károly kir. kuriai bíróról:

Ő császári és apostoli királyi Felsége, folyó évi október hó 12-én kelt legfelső elhatározásával, *Avarfy* Károly kir. kuriai bírónak, saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, az igazságszolgáltatás terén hosszú időn át teljesített buzgó szolgálataiért, legmagasabb elismerését méltóztatott nyilvánítani.

— **A mai képviselőválasztások.** Ma Pozsony-megye két kerületében volt pótválasztás: *Bazinban* és *Stomfán*. Mindkét helyen rendezavarás nélkül ment végbe az alkotmányos aktus. A bazini kerületben *Apponyi* Gyula gróf s a néppárti *Hrabovszky* József állottak egymással szemközt. *Apponyi* állandóan többségben volt; 57 szótöbbséggel ő vitte el a mandátumot a néppárti jelölt elől. *Stomfán* *Komlóssy* Ferenc szabadelpárti és *Trubinyi* néppárti közt ment végbe a pótválasztás, melynek befejeztével *Trubinyi* lett a győzelem.

— **A V. H. O. Sz. új tagjai.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a napokban *Kulinyi* Zsigmond elnöklete alatt igazgatósági ülést tartott, melyen a szövetség tagjai közé hét új tagot vett fel, ezek közt *Zima* Tibort és *Hunyár* Algernont, az *Aradi Közlöny* belső dolgozóitársait.

— **A második petíció.** A második választási petíció ma érkezett be a kuria iktató hivatalába. A kérvényező *Urbán* Péter és tíz társa, kik *Pavlovits* Lyubomir dr. törökbecsei képviselő mandátumát támadták meg. *Pavlovits* ellenfele *Rohonczy* Gedeon volt. A kérvényt *Mittelmann* Nándor törökbecsei ügyvéd adta be.

— **Ottó király állapota.** A szerencsétlen bajor király állapotáról az utóbbi időben kedvezőbb hírek jutnak a külvilágba. A Fürstenried kastélyból, a hová internálva van, ebéd előtt sokat sétál a parkban komornyikja kíséretében. Mostanában igen gyakran eszméleténél van. Ilyenkor tudatában van rangjának és láthatólag jól esik neki, ha felségnek szólítja környezetét. Több ízben rendeznek a kastélyban közös ebédeket, a melyen egykori barátai vesznek részt és ha a társalgásban nem is vesz részt, figyelemmel hallgatja a többiek beszélgetését. Megesik azonban, hogy hirtelenül mély buskomorság szállja meg, majd fölpattan és hátat fordítva a jelenlevőknek,

egy sarokba huzódik. Így néha órákhosszat is marad. A beteg király szörnyen szereti a csokoládét és ezért minden teremben, a folyosókon, sőt a kert padjain is apró tányérekön csokoládébombonok vannak elhelyezve, a melyekből a király járasközben sokat fogyaszt. Az évek során teljesen megváltozott a király képe, hosszú szakált visel és alaposan meghízott. Sokszor hetekig sem beszél másval, — mint komornyikjával, a kit legjobban szeret.

— **Serao Matild panamája.** *Serao* Matild, a világhírű író, az olasz irodalom egyik büszkesége is belekerült immár a panamák szennnyébe. Egy római távirat jelenti, hogy a nápolyi községtanács egy év óta huzódó panamájában *Serao* Matild is részes. Az író tudvalevőleg felesége *Scarfoglio*-nak, a „*Mattino*“ szerkesztőjének s egyszersmind főmunkatársa a lapnak. A vizsgálat nyomán ma kiderült, hogy *Serao* Matild főmunkatársi állását arra használta fel, hogy a városnál többeknek hivatalt szerzett — pénzért. A leleplezés óriási szenzációt kelt.

— **Elbocsátott huszárszázados.** A honvédség rendeleti lapjának közlése szerint *Fejérváry* Géza br. honvédelmi miniszter *Segešváry* István szegedi 3. honvédezdrebell másodosztályú századost, ki az ezred *aradi* osztályánál teljesített szolgálatot, tisztí rangfokozatának megtartása nélkül, saját kérelmére, folyó évi október hó 31-ével s honvédség kötelékéből elbocsátotta.

— **Templom-felavatás.** A galsai ág. hitv. ev. egyház megújított templomának felavatási ünnepélyét október hó 27-én tartja meg. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Reggel fél tíz órakor harangozás és templomba vonulás. 2. Közének. 3. Oltár előtt imádkozik és szent ígéket olvas: *Kiss* Lajos lelkész, egyházmegyei főjegyző. 4. Közének. 5. Felavatási szent beszédet mond: *Szalay* Ferenc esperes, püspöki megbízott. 6. Közének. 7. Egyházi beszédet tart: *Sass* Béla lelkész, budapesti vallás-tanár. 8. Közének. 9. Az Ur vacsorájának kiosztása az egyháztanácsnak. 10. Közének.

— **Haupttrapport.** Tisztességes magyar nyelven tisztí főszemlének hívják, de hát nevezük csak Haupttrapportnak. A tartalékos lájdinartok előveszik fénylő Waffen-rokjukat, felkötik a kardot s végig csörtetik az aszfalton, mely bevezet a várig, a szomorú emlékü kaszárnnyáig. Ez a nap a tartalékos tiszték napja, s kint a korzón, a csillogó lányszemek őket keresik s pajkosan suttoják egymásnak:

— Ez Ó! De milyen jól néz ki!

— Milyen fess aktiv tiszt lenne!

De hát csak egy napig tart a pünkösdi királyság s estefelé ismét visszakerülnek a fényes egyenruhák a naftalinos szekrényekbe. A 33-ik számú hadkiegészítési kerületi parancsnokság tudatja az érdekeltekkel, hogy a tisztí főszemle folyó évi november hó 4-én délelőtt 9 órakor a várban fog megtartatni.

— **Házasság.** *Wasmer* Antal báró simándi földbirtokos ma délelőtt kötött házasságot az aradi anyakönyvi hivatalban *Fodor* Mariska kisasszonnyal. Tanuk voltak a házasságkötésnél *Jakabffy* Zoltán földbirtokos és *Green* Nándor alkapitány.

Romy Imre szemlaci m. kir. állatorvos *Szondy* Béla anyakönyvvezető előtt ma délután esküdött hűséget *Hidvégi* Etelka kisasszonynak, *Hidvégi* Pál aradi kocsigyártó leányának.

— **A nagyváradi polgármester.** Rendkívül szomorú hírek érkeznek *Bulyovszky* József dr., Nagyvárad város polgármestere felől. A hírek szerint a nagybeteg polgármester állapota mitsem javult és orvosai a legrosszabbtól tartanak. A nagyváradi közönség élénk részvételt visel-tetik a nagybeteg állapota iránt.

S keresztül hatolva a tömegben, pálcájának hegyével leszakítá a falragaszokat, melyek foszlányai lábai elé hullottak.

— Az emberek álmélkodva néztek egymásra, újra csóválták fejüket, s jobbra-balra huzgálva egymást, észélyesen elosontak, úgy hogy nemsokára csak Célestin és Desroches maradt a falragaszok előtt.

— Félénk csoport, mormoló a doktor, csépp bátorság sincs bennök. — Vállat vont, — a préfeti hirdményt lábával a sárba tömkötte s aztán megszeppent arckifejezéssel távozott.

A toronyóra nyolcat ütött. Célestin a Mangars-bankház felé indult; egész odáig az orvos szavain gondolkodott s félénken vállá be magának, hogy Desrochesnek igaza volt. Célestinnek nagylelkű s naiv eszejárását egészen megnyerték az 1848-iki eszmék és férfiak: a szabadságfák ültetése, Lamartine beszédjei s a hazafias dalok föllekesztették; a nélkül, hogy hangosan mertejvolna véleményét nyilvánítani hitt a köztársaság jövőjében s az átkozott kiáltványok olvasása rettenetes csapás volt képzelődéseire.

Volt valami a feloszlítás eme kétes tényében, mely fölháborítá becsületérzetét. Emlékezett hogy egy év előtt olvasta a lyoni beszédet, hol ugyanez az ember, ki az ország képviselőit szétugrasztotta, így kiáltott fel: „Államcsinyról keringő hírek érkeztek önökhöz, — köszönöm, hogy nem bíttek benne.“ — Félgerjedt ily kétértelmű eljárás, egészen tűzbe jött; mikor a bankba ért, izgatottsága megütötte Desroches doktor felindulásának mértékét.

Az irodában természetesen a reggeli eseményről beszéltek. A kályha körül csoportosult irnokok nem annyira a tény törvényes volta felett, mint inkább a dolgok folyásának módja felett vitakoztak.

— Na, mondá egyik számvevőtiszt, — a képviselők nagyon furcsa arcot vághattak, — mikor fel kellett szedni sátorfájukat, mialatt a csendőrök szuronyokkal — taszigálták őket kifelé.

— Nem fogják többé huszonöt frankjukat huzni, a herceg könnyen szabályozta számításukat.

— De végre, jegyzé meg a vén pénztárnok, miután ők a képviselők, ki akarták tenni az ajtón, ennek az embernek igaza volt, mikor ő seprizte ki őket.

Célestin épen irótámlája fölé akart telepedni, mikor ez utóbbi megjegyzés kivette nyugalomból:

— Nem, — kiáltott hevesen lecsukva a támla felső deszkáját, — nem volt igaza! az embernek soha sincs igaza, ha nem tartja meg szavát s hűséget is esküdött az alkotmánynak.

— No lám! mondá egy kézbesítő, hogy haragszik Célestin... Hogyan Célestin, hát te politikával foglalkozol?

— Itt nem politikáról van szó, felelt a derék Tiffeneau tűzbe jöve, ez becsületbeli kérdés. Mit mondanának arról, ki urának hűséget ígér, éjjel feltörné a pénztárt? Én csak szegény író ördög vagyok, de ez az államcsiny fölháborítja lelkiismeretemet.

— O, ó! Célestinből szónok lett; mintha a klubban beszélne! Mondd csak, nem mennél a piacra, zászlóval kezdedben s nem tiltakoznál ellene?

— Igen, kiáltott Tiffeneau, elvesztvén minden önuralmát, igen, bizonyosan tiltakozni fogok egy törvényellenes tény ellen s nem leszek egyedül, minden becsületes ember velem fog tartani.

— E pillanatban sarkantyú pengés halatszott az utcán s az egyik irnok, mikor az ablakon kihajlott, egy csendőrt látott fölfelé haladni a lépcsőn.

Csendőr, uraim, — mondá otromba tréfával, Célestint jön megmarkolni.

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Október 24. —

Központi szálloda. Hubert Fülöp igazgató Budapest. — Brachfeld Géza kereskedő Budapest. — Adler Gusztáv kereskedő Budapest. — Bing Alfréd kereskedő Budapest. — Eisenfels József kereskedő Budapest. — Klein Lajos gyári hivatalnok Hatvan.

— Alt Emil kereskedő Bécs. — Müller Vilmos kereskedő Budapest. — Stern Vilmos kereskedő Kassa. — Varga Lajos hivatalnok Budapest. — Blach Vilmos kereskedő Budapest. — Fischer József kereskedő Budapest. — Dr. Sugar Károly ügyvéd Temesvár. — Dr. Fleisch Salamon ügyvéd Budapest. — Fischer Adolf építész Déva. — Friedl Gusztáv utazó Bécs. — Henrik Gusztáv utazó Budapest. — Ertheil Miklós utazó Budapest. — Geirmayer Marton kereskedő Alcsill.

Vass szálloda. Dr. Petrovich Aurel ügyvéd Nagylak. — Last Emil utazó Bécs. — Báron Mór utazó Budapest. — Grosz Mór utazó Bécs. — Piovati Emanuel utazó Bécs. — Lasnig Hermann utazó Bécs. — Sucharzi Henrik utazó Bécs. — Klein Ignácz utazó Bécs. — Vavricsko József utazó Bécs. — Hanzli H. utazó Bécs. — Goldschmidt Gusztáv utazó Budapest. — Nagy Elemér utazó Bécs. — Kis Izidor utazó Brunn. Németh Lajos magánzó Lugos. — Szedlacek Bálint utazó Kolozsvár. — Fein Mór utazó Bécs.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1901. évi október hó 1-től.)

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 3.56	Személyvonat d. u. 3.56
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm.v. Szolnokról este 8.50
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsztúról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsztúról délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.12	Személyvonat reggel 8.38
Személyvonat d. u. 4.09	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borossebesről szv. r. 8.05
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borossebesig szv. du. 5.20	Személyvonat este 6.56

Városi színház.

Béret 25. sz. Páratlan.

Pénteken, 1901. évi október hó 25-én:

Zaza.

Sainmá 5 felvonásban. Irta: Pierre Berton és Simon For-ditotta: Heltai Jenő.

SZEMÉLYEK:

Zaza . . . . . Komlósy I.	Cascart . . . . . Giréth K.
Anais . . . . . Bácsné.	Bussy . . . . . László Gy.
Toto . . . . . Kley Mariska.	Michelin . . . . . Nemes S.
Simone . . . . . Garai Ilona.	Dubuisson . . . . . Fenyéri Mór.
Floriane . . . . . Mensáros M.	Martin . . . . . Boda Ferenc.
Dufresné . . . . . Angyal Ilka.	Malardot . . . . . Mezei Péter.
Natalie . . . . . Becskiné.	Lartigon . . . . . Polgár S.
Dufresne . . . . . Palágyi L.	Duclou . . . . . Réti István.

Kezdete 7 órakor.

NYILTTÉR.*

BORHOZ LEGJOBB!!

KITÜNO ASZTALIVIZ

221

NYÁLKAOLDÓ GYÓGYITAL

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, miszerint **Aradon, Miksa-utca 13. szám alatt** a közuti lóvaspálya állomás mellett, **Weszely Pál** ur házában, a kor minden igényeinek megfelelő **vászon, fehérnemű, női- és férfi divat és rövidárú-üzletet nyitottam.**

Raktáromon találhatók női kelmek dupla szélességben, kezesség mellett tiszta gyapju 90 cm. és 120 cm., már 30 krtól feljebb. **Czerna- és pamut-vásznak** különböző czélokra, egy vég már 5 frttól feljebb, jó minőségű chiffonok métere 25 krtól kezdve, jó minőségű férfi ingek 1 forint 20 krtól kezdve, valódi francia flanellok, biztos szintartó, jó mosó barchetok 18 krtól kezdve, valódi szintartó Lawn-Tennisek 18 krtól kezdve, különböző alsó trikók stb., a legjobb áruk és a legjutányosabb áron számítva.

Midőn hirdetésemre a n. é. közönség figyelmét felhívom, bátorodom fölemlíteni, hogy elvem a lelkiismeretesség és pontosság. Azon mélyen tisztelt vevőknek, kik szíves látogatásukkal engem megtisztelnek, a lóvasuti jegy értékét megtérítem.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri

teljes tisztelettel:

1409

Licker Ferenc.

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Külön

nagyobbított

Szőnyegosztály:

Smyrna-szőnyeg.

Argaman-szőnyeg.

Axminster-szőnyeg.

Velvet-szőnyeg.

Tapestry-szőnyeg.

Kidderminster-szőnyeg.

Hollandi-szőnyeg.

Juta-szőnyeg.

Ágy- és fali-szőnyeg.

Peluche-függöny.

Szövet-függöny.

Csipke-függöny.

Ágy- és asztalterítők.

Flanell- és utazó takarók.

Lópokróc.

Legnagyobb választék.

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Raktárak: Bécs, Temesvár, Lugos, Karánsebes, Botta.

Városi és megyei
telephon 150. sz.**Ifj. Czeiler István**Városi és megyei
telephon 150. sz.**fa-árak gyára Aradon, Pöltenberg Ernő utca 7., 8., 9. sz.****I. Gőzfűrészes árak:**Deszkák, padlók és gerendák
tölgy, bükk, dió stb. kemény-
fa nemekből 5 mm. vastagságtól
feljebb.**Méret szerinti megren-
deléseket is elfogadok.**

Mindennemű keményfa rönköket veszek.

II. Épület asztalosság:**Ajtók, ablakok, padozat**
és **parkett** gyors és nagybani
gyártása.**Különlegesség** saját gyárt-
mányu **gördülő ablak faredő-
nyökben** (rolók).**Portallé és modern bolt-
berendezések gyára** stb.**III. Gépeken való fakidolgozások, u. m.:****Fűrészelés** (gerenda, palló s
deszka vágások; valamint **kanya-
ritások** (schweifolás, decoupirozás)
gyalulás (egyengetés és vastagság-
ból) **hornyolás** (kelelés) **furás,**
vésés és csapolás olcsó árban
darab vagy munka-óra szerint szá-
mitva. 1173

Cserépszárító keretek raktáron.

Magy. kir. államvasutak.

140936—1901. szám.

Pályázati hirdetmény.A m. kir. államvasutak igazgató-
sága az 1902. évben, esetleg a to-
vábbi két évben évente szükséges
1000 métermázsas rézgálicz szállítá-
sára ezennel nyilvános pályázatot
hirdet.Az ivenkint egy koronás ok-
mánybélyeggel ellátott ajánlatok
lepecsételve legkésőbb 1901. évi no-
vember hó 5-én déli 12 óráig a m.
kir. államvasutak anyag- és leltár-
beszerzési szakosztályánál benyuj-
tandók vagy postán oda bekülden-
dők. Ugyanezen időpontig átadan-
dók ugyanott a kötelező minőségi
minták is.Bánatpénz gyanánt az ajánlott
anyag évi értékének 5%-a legké-
sőbb 1901. évi november 4-én déli
12 óráig a magy. kir. államvasutak
budapesti főpénztáránál leteendő.Szállításra nézve mérvadók és
kötelezők a 122291/96. sz. általá-
nos szállítási és a távirtdai anya-
gok szállítására vonatkozó 60,992/97
sz. különleges feltételek.A szállításra vonatkozó egyéb
részletes módzatok az ajánlati fel-
hívásban foglaltatnak, mely az igaz-
gatóság anyag és leltárbeszerzési
szakosztályánál valamint az üzlet-
vezetőségeknél és a hazai keres-
kedelmi és iparkamaráknál bete-
kinthető.Ezen ajánlati felhívásra az aján-
latot tenni szándékozókknak a fent-
nevezett anyag- és leltárbeszerzési
szakosztály által ingyen adatik ki,
vagy kívánságra postán megkül-
detik.

Budapest, 1901. október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak.

184456—1901. szám.

Pályázati hirdetmény.A magy. kir. államvasutak
igazgatósága az 1902. évben eset-
leg az 1904. év végéig ivenkint
szükséges mintegy 5000 darab
fürdő szivacs szállítására ezennel
nyilvános pályázatot hirdet.Az ivenkint egy koronás ok-
mánybélyeggel ellátott ajánlatok
lepecsételve legkésőbb 1901. évi
november hó 8-án déli 12 óráig a
magy. kir. államvasutak anyag- és
leltárbeszerzési szakosztályánál be-
nyújtandók, vagy postán oda be-
küldendők. Ugyanezen időpontig
átadandók ugyanott a kötelező
minőségi minták is.Bánatpénz gyanánt az ajánlott
anyag évi értékének 5% a leg-
később 1901. évi november hó 7-én
déli 12 óráig a magy. kir. állam-
vasutak budapesti főpénztáránál
leteendő.Szállításra nézve mérvadók és
kötelezők a 122291—96. sz. általá-
nos szállítási feltételek.A szállításra vonatkozó egyéb
részletes módzatok az ajánlati
felhívásban foglaltatnak, mely az
igazgatóság anyag- és leltárbeszer-
zési szakosztályánál, valamint az
üzletvezetőségeknél és a hazai ke-
reskedelmi és iparkamaráknál meg-
tekinthető.Ezen ajánlati felhívás az aján-
latot tenni szándékozókknak a fent-
nevezett anyag és leltárbeszerzési
szakosztály által ingyen adatik ki,
vagy kívánságra postán meg-
küldetik.

Budapest, 1901. október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Vérszegénység, sápadtság, ideggyengeség

ellen

biztos hatású gyógyszer felnőttek, valamint gyermekeknekél

az

Kellemes ízű! Umberto Nem keserű!**China-vasbor.**Az Umberto-bor China és vasat, e két leghatható-
sabb gyógyszert a legjobb minőségű borban feloldva kel-
lően adagolva tartalmazza, mely erejénél és kellemes íze-
nél fogva a gyógyulást nagyban elősegíti.Vérszegények, különösen hölgyek, sápkóros gyerme-
kek, valamint gyöngékedők és lábadozók ne mulasszák
el egyszeri kisértéssel meggyőződni e kiváló gyógybor ha-
tásáról. — Az **Umberto** China-vasbor egyszersmind
gyomorerosító, sőt vérszegény betegeknekél egyetlen étvágy-
gerjesztő és kitűnően emészthető gyógyszernek bizonyult.

Egy felliteres üvegnek ára 1 frt 20 kr.

Nyilatkozat. Tek. Hajós Árpád urnak Arad. Örömmel értesitem, hogy Umberto
china vasbora betegimnél, különösen ideggyengéknél, neurastheniá-
ban szenvedőknél meglepő jó hatással volt.
Szeged, 1901. február 10.

Tisztelettel!

Dr. Zápori Nándor.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten.

Délmagyarország részére egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az „Isteni gondviseléshez”

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Nagy választék flu- és gyermek-ruhákban.

Telefon 369. szám.

Holtzer József Hazai angol és francia gyapjuszövetek
nagy raktára

Mértékszerinti rendelések

férfi-szabó

Aradon, Vörösmarty-utca 1. szám.

saját műhelyemben készítettnek a legújabb divat
szerint, kifogástalan csinos kivitelben.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák, felső- és télikabátok, ulsterek, bundák és köpenyek.

1145

Készlet állandóan mindenféle szőrme-árakban.

Katonai, egyenruhák magyar díszruhák!

Használjuk fel a kedvező alkalmat:

VARGA JÓZSEF

butor- és épület-asztalos üzlete

ARAD, Kápolna-utca 6. sz.

Kész butor eladás.

Tultermelés miatt minden elfogadható ár mellett ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű

kész háló- és ebédlő-szoba butoraimat

és olyanokra megrendelést jutányos ár mellett készséggel elfogadok.

Építész és épített uraknak ajánlom kitűnő anyagból készült épület-asztalos munkáimat és parkettáimat. 1296

Pénzintézetek és ügyvéd uraknak ajánlkozom irodai berendezésekre.

Kereskedő uraknak rajz szerint jutányos ár mellett készítek portálokat és boltberendezéseket.

Jutányos árak!

Stylererü munkái

Pontos kiszámolást!

Pártoljuk a helyi ipart!

Saját készítmény

legújabb divatu

ősz és téli férfi-kalapok

nagy raktára

Bittenbinder Konrád

kalap-üzlete

Aradon, Deák Ferencz-u. sarkán. (Első aradi takarékpénztár-épület.)

Elfogad az őszi és téli idényre
férfi-, női- és gyermek-kalapok

teljes átalakítását a legújabb divat szerint.

Tisztítás és festés minden divatszínre elfogadtatik.

Női kalapok izléses feldíszítését jutányos áron.

Kész leánygyermek kalapok jutányos áron kaphatók. — Csillagerősítés azonnal eszközöltetik.

Legújabb női kalapok feldíszítve 1 frt 20 krtól feljebb.

Fiu-gyermek kalapok minden színben 65 krtól feljebb.

Kocsi kalapok mindig raktáron. 1296

Ber- és pállinakaszűrők mindig raktáron vannak.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Csak 5 korona

4 és 1/2 kiló finom illatos toilette szappan, ameddig a készlet tart, a melyek a préselésnél kissé megsérültek. Az elküldés napontint utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében történik.

1337

A. Feith,

Wien, V/2. Matzleindorferstrasse 76.

Egy 25 éves,

nri családból való

fiatalnő,

ki a háztartás minden ágában jártas, magános özvegy, vagy éltesebb párnál

házvezetőnői állást keres.

Feltételei: szerény fizetés és inkább jó bánásmód.

Czim a kiadóhivatalban megtehető. 1408

559--1901.

Hirdetmény.

A n. m. m. kir. földmívelés-ügyi miniszterium 54475/1901. sz. intézvénye nyomán figyelmeztetjük az állattenyésztő gazda közönséget, hogy az állatbörök értékének megővése ezéjából állataiknak tüzes vassal való bélyegzését vagy teljesen meilőzzék, vagy pedig azt a törzs helyett az állat szarván, esetleg álkapczán alkalmazzák.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1901. évi október hó 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula, s. k. aljegyző.

HOFFMANN SÁNDOR

ARAD, Színház-épület.

„A f e c s k é h e z“.

Hermelin flanellek meglepő szép mintákban 45 kr.

Tennisflanellek

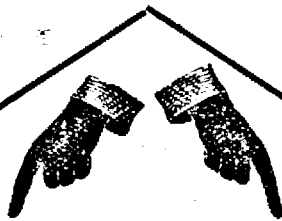
19 kr. métere.

Czérna barchett 19 kr. legszebb színekben.

Gyönyörű mosó

bársonyok 85 kr.

métere.

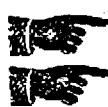

M e g é r k e z t e k !

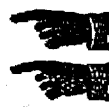
Legszebb és legújabb

ősz és téli ujdonságok

meglepő izléses kivitelben.

Hölgyflanelek

legbizarabb színekben csak 35 kr. méterje.

Szőnyegmaradékok

félárban óriási mennyiségben.

Bőrkeztjük párja 1 korona

Városi és megyei telefon szám 10.

Jäger-fele alsó ruhák.

Fegyhazi harisnyák.

Fizetési zavarokba

jutott kereskedőknek, gyárosoknak és iparosoknak (akár már csődben levők, avagy fizetésképtelenek) bárhol laknak, a legnagyobb csendben, coulansan és gyorsan rendeztetnek; egy régi, előkelő és többszörösen kitüntetett cég által. Pörök, kellemetlen foglalkások azonnal elintéztetnek és a kiegyezésekhez szükséges tőkét is megszerzik. — Nem névtelen levelek „Streng solide Nr. 1005” jel alatt Zitter hirdetési irodájába (Wien, VII/2. Mariahilferstrasse 62.) küldendők. 1424

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a f. évi őszi országos vásár november hó 1-én kezdődik s öt napon át, azaz 1901. évi november hó 5-ig bezárólag tart.

Arad, 1901. évi október hó 12.

A városi tanács.

1352—901. sz.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. áll. ménesbirtok tulajdonát képező állami faiskolából a folyó évben különféle gyümölcsfa-oltványok kerülnek eladásra.

Felhivatnak érdekeltek, hogy őszi kiültetésre szükséges megrendeléseiket, esetleg tavaszi kiadásra előjegyzéseiket a fölirt igazgatóságnál

f. évi december hó 1-ig

annál is inkább jelentsék be, mivel ezen időn túl beérkező megrendelések, vagy előjegyzések figyelembe vétetni nem fognak. Mezőhegyesen, 1901. évi október hó 22-én.

Mezőhegyesi m. kir. állad. ménesbirtok igazgatósága.

1422

ITT A SZERENCSE

Az alant jelzett értékes tárgyak

33 darab „bérmentve” csak 3 frt 30 krért

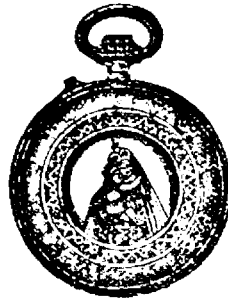
kapható: hiszen tehát mindenki míg a készlet tart és rendeljen

J. WANDERER ÓRAGYÁRSNÁL, KRAKAU STRADOM 2.

Nem fallóra!

Nem játékszerek!

csak hasznos tárgyak nikkeltől, Double aranyból és valódi ezüstből. Az ezüst tárgyak a kir. fémjelzettel hivatal jegyével vannak ellátva. 1 db nikkelt rem. zsebóra 24 órai járással. A pontosságért kezeség vállalatik. 1 kép Ó Felsége I. Ferencz József magyar királyról, vagy pedig Ó szentisége a pápáról ebédőasztalával az óra fedelén.

1 börtartó az órához.
1 nikkelt vagy aranyozott lánc szép lecsúsgóval.
1 igen finom zsebtűkör keretbe, dupla üvegből.
1 pár finom Double kézelő-gomb patent zárral.
6 " gallér és meligomb gyöngyház alappal.

1 drb elegáns nikkelt szivarka vagy dohánytartó.
1 pár valódi ezüst fülönfüggő dobozban.
1 drb valódi ezüst nyaktű dobozban.
1 " valódi ezüst gyűrű hölgyeknek vagy uraknak.
15 " látképes levelező-lap Krakkó, Prága vagy Bécsről.

Ingyen és bérmentve

1425

küldöm nagy képes árjegyzékemet órákról és ékezetekről.
Fenti tárgyak egy a felsorolt ezüst gyűrű helyett, egy valódi 14 karátos arany gyűrűvel csak 5 frt 50 kr.

Magy. kir. Államv. igazgatósága.

126737—1901. sz.

Pályázati hirdetmény.

Alólírott igazgatóság a m. kir. államvasutak műhelyiben 1902. évben szükséges mintegy 180 méter-mázsa tisztogatási és fényezési célokra való vaszonrongy szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A vaszonrongyoknak lehetőség szerint nem szabad foltokkal, gomblyukakkal és bordás varásokkal birniok, hanem olyanoknak kell lenniök, hogy minden négyzetméter rongyból, négyzetbe 30 cm. nagyságu foltmentes felület legyen kihalatható.

A különleges feltételeket tartalmazó ajánlati úrlap valamint a szállításra vonatkozó részletesebb módokat tartalmazó ajánlati felhívás valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alólírott igazgatóság „Anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál” (Budapest, VI. ker. Andrassy ut 73. sz. II. em. 46. ajtó sz.) díjtalanul kapható.

A szabályszerűen kiállított egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbbben 1901 évi november hó 8-án déli 12 óráig a fentemlített szakosztálynál benyújtandók vagy pedig posta útján oda küldendők és a boríték ezzel a külszömmel látandó el:

„Ajánlatad 126737/901. számhoz.”
Ugyanezen időpontig áradandó ugyanott a kötelező mintául szolgáló egy-egy kilogram két csomagban elhelyezett vaszonrongy is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlatadó vaszonrongy értékének 5%-ka legkésőbbben f. évi november hó 7-ikének déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (Budapest, VI. ker. Andrassy út 75. sz. földszint) leteendő. Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletezett módokat tartalmazó ajánlati felhívás bemutatása mellett állítatnak ki, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1901. évi október hó.

A m. kir. államv. igazgatósága.

Talált pénz színházi verseny-bazárban

az, a mit megtakarít, ha a

vásárol, hol az őszi és téli idény alkalmával jelen hirdetésemet a mélyen tisztelt vevőközönség figyelmébe ajánlom.

Férfi trico alsó ingek, bojhos beléssel most	55 krtól
Férfi trico alsó nadrágok bojhos beléssel most	55 "
Turista trico alsó ingek bojhos beléssel, selyem himzéssel most	83 "
Férfi felső kötött trico kabátok minden színben most	1 frt 10 "
Férfi Köper vászon alsó nadrág most	44 "
Férfi sima fehér ing most	83 "
Férfi fehér redős ing most	99 "
Férfi redős színes ing finom kelméből, alkalmi vétel most	93 "
Férfi szatén turista ing most	70 "
Férfi fehér gallérok most	11 "
Férfi fehér kezelők most	19 "
Férfi színes kezelők most	23 "
Férfi csokor nyakkendő most	9 "
Regatta nyakkendő most	10 "
Férfi magánkötő nyakkendő selyem kelméből most	27 "
Férfi bőrkeztüü beisovarrással minden színben most	79 "
Férfi nyári harisnyák most	6 "
Téli kötött harisnyák most	9 "

Bőr pénzerszényekben meglepő nagy választék a legjutányosabb áron.

Női bélelt alsó trico ingek most	63 krtól
Női bélelt alsó trico nadrág most	61 "
Női flanel alsó szoknya és nadrág (egész garnitúra)	1 frt 69 "
Női nyári harisnyák most	12 "
Női téli harisnyák most	13 "
Női fehér ingek most	48 "
Női színes voál-ingek most	57 "
Női prágai bőrkeztüü minden színben most	45 és 69 "
Női ajour battiz kötény 18 krtól, voál-kötény	20 "
Női fűzők 49 krtól, női flanel blousok 80 krtól, női esernyők 77 krtól.	

Amerikai női és férfi harisnyák valódi szintartó 25 kr.

Gyerek bélelt alsó trikó 27 krtól, fiu színes vagy fehér ingek gallérral és annélkül és anélkül 79 krtól, fiu fehér gallérok 10 krtól, fiu fehér kezelők 18 krtól, fiu selyem nyakkendők 13 krtól, fiu zsebkendők 5 krtól. Fegyházi jól mosó patent fekete harisnya kettős hegy és sarok

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16	18	20	22	24	26	28	30	32	34

Gyerek kötött vigonya harisnya 9 krtól.

Egy darabból készült acél evőeszköz párja 30 krajczár.

Gyerekek empire kötények 25 krtól, gyerekek barchet ruhácskák 59 krtól, gyerekek trikó téli ruhácskák 99 krtól. Nadrágtartók, jegyzőkönyvek, zsebtentatartók, számoló gépek, zsebkések, irónok, tolltartók, bajuszkötők 10 krtól, kézi bőröndök 98 krtól, harmónikas bőrönd kettős szíjjal 2.50, iskola táskák 24 krtól, óvoda táskák 13 krtól, képeslap albumok 100 lappal 40 krtól, inggombok 5 krtól, sárczipók 69 krtól, piaci vásártáskák 36 krtól.

Rendkívül nagy választék, meglepő újdonság játék és díszműtárak külön osztályban 7 és 15 kros szabott árákkal: hajtűk, hajfésűk, fog-, bajusz-, fej- és ruhakéfék, illatszerek, hölgyporok, szappanok, nyakkendőtü, óraláncok.

Figyelem! **Színházi versenybazárban** Figyelem!
a vértanu szoborral szemben. 1420

* Városi és megyei telefon szám 477. * * Szolid elv. Pontos kiszolgálás. *

Olcsó árak!

Ifj. Kopetkó Károly

ARAD,

Templom-utca, Minorita-palota.

!!! Óriási választék női, férfi és gyermek-trikókban!!!

Újdonságok!

Angol Lodenek

120 cm. széles, méterje 50—65 kr.

Viktoria Velezek

remek színekben, méterje 30—35 kr.

Hölgy flanelek

méterje 20 kr.

Mosó bársonyok

méterje 60 kr.

Hermelin flanelek

különlegesség, méterje 40, 45, 50 kr.

* * * Plisirozás és Gouellerozás bármily szélességben elvállaltatik. * * *

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Divat- és keletke-áruház.
Deutsch Testvérek

ABAD.
 Raktárak: Bécs, Jemesvár, Szigos, Karánsebes, Delta.

Nők, leányok, gyermekek

részére

legnagyobb választékban:

Jaquettok,

Palettok,

Gallérok,

Ruhakelme,

Divatselyem,

Diszek,

V á s z o n n e m ű e k

legolcsóbb szabott árak mellett.

Szőrme-collieres, Karmantyuk

legujabb kivitelben.

„Szönyegház” megnyílt.

„Szönyegház” megnyílt.

„Szönyegház” megnyílt.

„Szönyegház” megnyílt.

„Szönyegház” megnyílt.

Arad, Neuman-palota

„Hungária” kávéház mellett.